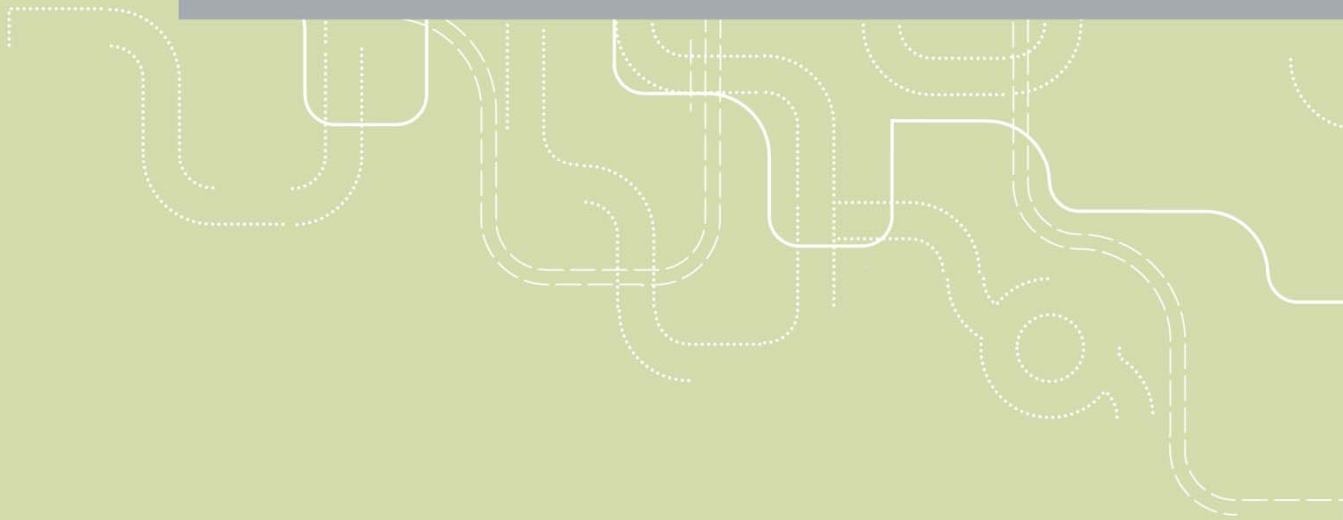

Gjesteundersøkelsen 2009

Utenlandske ferie- og forretningsreiser i Norge

Gjesteundersøkelsen 2009

Utenlandske ferie- og forretningsreiser i Norge

Eivind Farstad og Arne Rideng

Transportøkonomisk institutt (TØI) har opphavsrett til hele rapporten og dens enkelte deler. Innholdet kan brukes som underlagsmateriale. Når rapporten siteres eller omtales, skal TØI oppgis som kilde med navn og rapportnummer. Rapporten kan ikke endres. Ved eventuell annen bruk må forhåndssamtykke fra TØI innhentes. For øvrig gjelder [åndsverklovens](#) bestemmelser.

ISSN 0808-1190

ISBN 978-82-480-1027-2 Papirversjon

ISBN 978-82-480-1023-4 Elektronisk versjon

Oslo, desember 2009

Tittel: Gjesteundersøkelsen 2009 - Utenlandske ferie- og forretningsreiser i Norge

Forfattere: Arne Rideng
Eivind Farstad

Dato: 12.2009

TØI rapport: 1045/2009

Sider 49

ISBN Papir: 978-82-480-1027-2

ISBN Elektronisk: 978-82-480-1023-4

ISSN 0808-1190

Finansieringskilde: Innovasjon Norge

Prosjekt: 1953 - Gjesteundersøkelsen II

Prosjektleder: Eivind Farstad

Kvalitetsansvarlig: Petter Dybedal

Emneord: Feriereise
Forretningsreise
Grensetrafikk
Reiseliv
Statistikk
Turisme

Title: Norwegian Foreign Visitor Survey 2009

Author(s): Arne Rideng
Eivind Farstad

Date: 12.2009

TØI report: 1045/2009

Pages 49

ISBN Paper: 978-82-480-1027-2

ISBN Electronic: 978-82-480-1023-4

ISSN 0808-1190

Financed by: Innovation Norway

Project: 1953 – Border visitor survey II

Project manager: Eivind Farstad

Quality manager: Petter Dybedal

Key words: Border traffic
Business travel
Holiday travel
Statistics
Tourism

Sammendrag:

Rapporten gir en oversikt over utenlandske forretnings- og feriereiser til Norge i 2009, med spesiell vekt på sommersesongen (mai-september). I 2009 kom det 4,29 millioner overnattingsgjester og 1,33 millioner dagsbesøkende til Norge. Dette er en nedgang på én prosent i antall overnattingsgjester i forhold til året før. Antallet tjenestereiser gikk ned med sju prosent, mens antallet feriereiser gikk opp med én prosent. Overnattingsgjestene tilbrakte 28,3 millioner gjestedøgn i Norge i 2009, som er to prosent mindre enn i 2008. Tyskland, Sverige og Danmark er de tre viktigste landene for norsk reiselivsnæring. Antallet svenske overnattingsgjester steg med hele åtte prosent, men for de fleste andre landene var det en nedgang i 2009. En drøy fjerdedel av overnattingene skjer hos slekt og venner. For øvrig er hotell, camping og overnatting på hytte mest vanlig.

Summary:

This report presents the results of the Norwegian foreign visitor survey 2009, with a special focus on data for the summer season (May-September). In 2009 a total of 4.29 million foreign guests stayed overnight in Norway, while 1.33 million were on a day trip from abroad. This means a one per cent decrease compared to 2008. Business travel from abroad showed a seven per cent decline in 2008, measured by arrivals, while the number of holiday guests increased by one per cent. Foreign tourists spent a total of 28.3 million guest nights in Norway in 2009, which is two per cent less than in 2008. The most important source markets for overnight stays are Germany, Sweden and Denmark. Swedish overnight arrivals increased by a whole eight per cent, while other markets showed a decline. One out of four guest nights is spent visiting relatives and friends. Hotels, camping sites and rented cabins are also widely used as accommodation.

Language of report: Norwegian

Forord

Siden 1998 har Transportøkonomisk institutt (TØI) på helårsbasis gjennomført løpende undersøkelser av alle typer besøk i Norge foretatt av personer som er bosatt utenlands, både forretnings- og feriereiser. Fra og med 2004 er undersøkelsen utført på oppdrag fra Innovasjon Norge, som også har finansiert denne undersøkelsen. Så vel dagsbesøkende som overnattingsgjester er inkludert, uansett om utreisen fra Norge skjer med bil, buss, ferge, fly eller tog. Reiser til og fra arbeid, foretatt av personer som arbeider i Norge og bor i et annet land, er imidlertid ikke inkludert i tallene, da denne kategorien reisende faller utenfor det internasjonale turismebegrepet.

I denne rapporten presenteres resultater for hele året 2009, med særlig vekt på sommersesongen (mai til september). Det er dessuten tatt med noen hovedtabeller for vintersesongen (januar til april) 2009. Resultatene bygger dels på innsamlet statistikk fra Statens vegvesen og transportselskapene, dels på registreringer av kjøretøy på veg. I tillegg er det foretatt intervjuer med et betydelig utvalg av utenlandske besøkende gjennom hele året, noe som blant annet gjør det mulig å bestemme bostedsland, reisens formål, reisens varighet, overnattingsmåte og liknende. Et viktig formål med Gjesteundersøkelsen er å gi en kontinuerlig totaloversikt over omfang og struktur på trafikken til/fra Norge foretatt av personer som er bosatt i andre land.

Gjesteundersøkelsen utarbeides på oppdrag fra Innovasjon Norge, og arbeidet koordineres av Transportøkonomisk institutt. Statens vegvesen, Tollvesenet, NSB, SJ, Avinor og fergeselskapene som har ruter mellom Norge og utlandet, har deltatt aktivt i prosjektet. Dette samarbeidet har vært meget verdifullt, og uten medvirkning og en betydelig ressursinnsats fra disse aktørene hadde det ikke vært mulig å produsere en så omfattende oversikt.

Transportøkonomisk institutt vil derfor takke alle som har bidratt i prosjektet. En spesiell takk går til våre språkmektige og dyktige intervjuere. De får god kontakt med de utenlandske gjestene og oppnår dermed høy svarprosent fra disse, noe som er avgjørende for at prosjektet kan bygge på et stort og pålitelig datamateriale.

Denne rapporten er utarbeidet av forskerne Arne Rideng og Eivind Farstad, med sistnevnte som prosjektleder. Avdelingssekretær Tove Ekstrøm har utført tekstbehandlingen og tilrettelagt dokumentet for trykking. Sigrid Oterholm Hoem har vært prosjektleder i Innovasjon Norge.

Oslo, desember 2009
Transportøkonomisk institutt

Marika Kolbenstvedt
stedfortredende instituttsjef

Petter Dybedal
forskningsleder

Innhold

Sammendrag

Summary

1 Innledning	1
1.1 Om Gjesteundersøkelsen	1
1.2 Innholdet i rapporten.....	1
2 Metode og gjennomføring	3
2.1 Noen definisjoner.....	3
2.2 Populasjonen.....	3
2.3 Stratifisering av populasjonen	5
2.4 Praktisk gjennomføring.....	8
2.5 Vekting og usikkerhet.....	12
3 Hovedresultater for hele året 2009	15
3.1 Totaloversikt for utenlandske besøk og gjestedøgn.....	15
3.2 Ferie- og fritidsreiser	20
3.3 Forretnings- og tjenestereiser.....	25
3.4 Dagsreiser og cruisetrafikk	26
4 Hovedtall for vintersesongen 2009	28
4.1 Totaltrafikken.....	28
4.2 Feriereisende og skiturister	30
5 Sommersesongen 2009	32
5.1 Totaloversikt for ankomster og gjestedøgn	32
5.2 Ferie- og fritidsreiser	41
5.3 Forretnings- og tjenestereiser.....	47
Referanser	49

Sammendrag:

Gjesteundersøkelsen 2009

Utenlandske ferie- og forretningsreiser i Norge

Gjesteundersøkelsen 2009 omfatter i prinsippet alle reiser til og fra Norge som foretas av personer som er bosatt utenfor riket, uansett formål og/eller overnattingsmåte. Både ferie- og forretningsreisende er inkludert, og undersøkelsen dekker i 2009 alle som reiser ut av landet med ferge, fly, tog eller på veg med bil, turbuss eller rutebuss. Det gis også en oversikt over cruiseskipstrafikken. Bare de som har fast arbeid i Norge og bor i et annet land, er holdt utenfor, blant annet fordi disse ikke omfattes av det internasjonale *turisme*begrepet.

Året 2009

Det samlede antallet ankomster til Norge fra utlandet er beregnet til litt over 6,0 millioner i 2009. Av disse var om lag 4,29 millioner overnattingsgjester, 1,33 millioner dagsbesøkende, og 430 000 cruisepassasjerer som har besøkt en eller flere norske havner.

Blant de gjestene som overnattet i Norge var 1,05 millioner på forretningsreise og 3,24 millioner på feriereise. Totalt genererte denne trafikken i 28,3 millioner utenlandske gjestedøgn i Norge, noe som innebærer en nedgang på to prosent fra 2008. Forretningsreisende stod for 5,3 millioner gjestedøgn og feriegjestene for 23,0 millioner gjestedøgn. Forretningstrafikken er relativt jevnt fordelt over året, mens nesten 70 prosent av feriegjestedøgnene var knyttet til sommersesongen (mai–september) i 2009.

Nedgangen for *ferie- og fritidstrafikken* i 2008 har snudd målt i antall ankomster, idet disse gikk opp med én prosent fra 2008 til 2009. Imidlertid er det beregnet en nedgang i antall gjestedøgn på én prosent. Blant de store markedene har det i perioden 2004-2009 vært en betydelig vekst for de svenske, polske, og russiske, gjestedøgn, mens nedgangen er relativt sett størst for Italia, USA og Japan i perioden.

På årsbasis fordeler feriegjestenes overnattinger seg med 26 prosent hos slekt og venner, 18 prosent på camping (inkludert camping utenfor regulert plass), 21 prosent på hotell, pensjonat etc. og 21 prosent på hytte.

Det er beregnet at om lag 400 færre utenlandske bobiler besøkte Norge i 2009 enn i toppåret 2008, men 54 600 bobiler på besøk i løpet av 2009 er likevel det nest høyeste antallet som noen gang er registrert. Beregningene viser også at 20 400 utenlandske biler med campingvogn besøkte Norge i 2009, dette er 900 færre enn året før. Fra en topp på 17 700 busser i 2008 er det beregnede antall utenlandske

turbusser som besøkte Norge litt redusert (15 200) i 2009. Det er imidlertid betydelig usikkerhet knyttet til dette tallet, da det bygger på få observasjoner.

Etter flere år med vekst i utenlandsk *forretningstrafikk* til Norge, kom det en nedgang på sju prosent i antall ankomster og fem prosent i antall gjestedøgn i 2009. Tyskland, Storbritannia og USA er fortsatt de viktigste markedene utenom Skandinavia, selv om alle disse landene har hatt en merkbar nedgang fra 2008 til 2009. Hotell er fortsatt den mest brukte overnattingsformen for utenlandske forretningsreisende. Mange overnatter også i leiligheter eller hus som arbeidsgiver stiller til disposisjon.

Det kom om lag 1,33 millioner *dagreisende* til Norge i 2009, som er omtrent det samme som året før. *Cruisetrafikken* har økt betydelig de senere år, og beregningene viser at 49 000 flere utenlandske cruisereisende har hatt et eller flere dagsbesøk i norske havner i 2009 enn i 2008. Antallet gjester nådde det høyeste registrert noensinne med 430 000 passasjerer i 2009. Det er sterkest vekst i antall cruise gjester fra Tyskland, som økte til 116 000 cruise passasjerer (opp 21 000). Antallet britiske passasjerer økte fra 115 000 til 118 000, mens antallet amerikanske cruise passasjerer holdt seg stabilt på 50 000. Spania, Italia, Nederland og Frankrike er også markeder med vekst i cruisetrafikk i norske farvann.

Vintertrafikken

Alle reiser

Om lag 1,09 millioner utenlandske gjester tilbrakte minst én natt i Norge i de fire første månedene i 2009. Dette var en nedgang på fire prosent i forhold til året før, men er fortsatt over nivået i 2007. Antallet gjestedøgn var omtrent likt med vinteren i året før.

Tabell A viser en del sentrale omfangstall for vintertrafikken i årene 2007-2009.

Tabell A: Utenlandsk ferie- og forretningstrafikk i Norge. Registrert ved utreise fra Norge vintersesongene 2007-2009. Enhet = 1000.

	2007	2008	2009	Endring i % 2008-2009	2009			Tog/rute- buss
					Veg	Ferge	Fly	
Gjester i alt	1 416	1 515	1 456	-4	644	269	509	33
Dagsbesøk	360	383	365	-5	245	68	50	2
Overnattingsgjester	1 056	1 131	1 091	-4	399	202	460	31
– på tjenestereise	307	337	294	-13	57	15	216	7
– på privat reise	749	794	797	0	342	187	244	24
Gjestedøgn i alt	5 769	6 044	6 060	0	1 903	1 288	2 645	224
– på tjenestereise	1 285	1 398	1 302	-7	200	108	956	38
– på privat reise	4 484	4 646	4 758	2	1 703	1 180	1 689	186

TØI rapport 1045/2009

For overnattingsgjester på ferie var antallet omtrent det samme som i 2008, mens nedgangen på 13 prosent for forretningsreisende var markant. Forretningsreisende utgjør likevel bare 29 prosent av alle ankomstene i vintersesongen.

Ferie- og fritidsreiser

Det er nabolandene Sverige og Danmark som er viktigst for norsk vinterturisme, men Storbritannia og Tyskland er også betydelige markeder (tabell B). Det er de svenske feriegjestene som har sørget for veksten i antall gjestedøgn, mens de andre hovedmarkedene har hatt en klar nedgang i 2009. Det store danske vinterferiemarkedet viste en tilbakegang i 2009, men er fortsatt over 2007-nivå. Det britiske markedet økte igjen med sju prosent i 2009 målt i antall ankomster, men sank med seks prosent antall gjestedøgn (pga. kortere gjennomsnittlig oppholdstid per person). Antall feriegjester fra Tyskland gikk ned med åtte prosent målt både i ankomster og gjestedøgn i forhold til 2008.

Tabell B: Utenlandsk ferietrafikk i Norge vintersesongene 2007-2009 etter bostedsland. Antall ankomster og antall gjestedøgn for ferierende overnattingsgjester. Absolutte tall og endring fra 2008 til 2009 i prosent. Enhet = 1000

	Antall ankomster				Antall gjestedøgn			
	2007	2008	2009	Endring i prosent 08-09	2007	2008	2009	Endring i prosent 08-09
I alt	749	794	797	0	4 484	4 646	4 758	2
Sverige	250	256	267	4	1 002	1 015	1 273	25
Danmark	201	218	206	-6	1 167	1 325	1 243	-6
Finland	18	18	16	-8	85	77	65	-16
Storbritannia	64	60	64	7	421	391	369	-6
Nederland	15	17	17	-2	113	117	113	-3
Tyskland	63	67	61	-8	508	547	502	-8
Europa ellers	97	115	123	7	792	797	851	7
USA	11	10	11	10	89	93	92	-1
Øvrige land	30	33	32	-3	307	296	250	-15

TØI rapport 1045/2009

Rundt regnet 430 000 *skiturister* tilbrakte ferien sin i Norge vintersesongen 2009, noe som er vel 10 000 flere enn i 2008. Mer enn halvparten av alle overnattingsgjestene som kom til Norge på vinterferie i 2009, oppga at de var på *skiferie*. Skituristene bidro med i alt tre millioner gjestedøgn i Norge. De tyske skituristene har i gjennomsnitt 3-4 dager lengre opphold i Norge enn skituristene fra Sverige og Danmark. Ca to trededeler av overnattingene skjer på hytte, enten leid, lånt eller egen hytte. Dette er en litt lavere andel enn vinteren 2008. De fleste skituristene oppgir å være ”ganske øvet”. Få er nybegynnere, og høyest andel nybegynnere er det blant de som kommer fra land utenfor Norden.

Sommertrafikken

Alle reiser

Hovedtrekkene ved den utenlandske trafikken til Norge i månedene mai – september 2009 er vist i tabell C nedenfor. Litt over tre millioner utenlandske besøkende kom til Norge sommeren 2009, cruisebesøkende ikke medregnet. Om lag 2,4 millioner utenlandske gjester hadde en eller flere overnattinger i landet, noe som tilsvarte 18,5 millioner gjestedøgn. Det er omtrent én million færre

gjestedøgn enn året før. Over 80 prosent av overnattingsgjestene er på feriereise, de øvrige knappe 20 prosent er på forretningsreise. Feriegjestene står for 85 prosent av det samlede antallet gjestedøgn i sommersesongen, omtrent samme andel som året før.

Bil på vegovergangene mot Sverige og Finland er den viktigste ankomstmåten i sommersesongen, mens omtrent én av tre av disse gjestene er på dagsreise uten overnatting i Norge. Blant overnattingsgjestene generelt kom 47 prosent på veg og 32 prosent med fly. Andelen flygjester har falt merkbart fra 41 prosent i 2008, og de vegreisende har økt sin andel tilsvarende. De øvrige ankomstene skjer på ferge (18 prosent) og tog/ rutebuss (to prosent).

Tabell C: Utenlandsk ferie- og forretningstrafikk i Norge. Registrert ved utreise fra Norge sommersesongen 2009. Enhet = 1000.

	I alt	Veg	Ferge	Fly	Tog/Rutebuss
Gjester i alt	3 080	1 471	567	986	56
- På dagsreise	645	466	103	72	4
- Overnattingsgjester	2 435	1 005	464	914	52
-- herav på tjenestereise	452	91	32	321	8
-- herav på feriereise	1 983	914	432	593	44
Gjestedøgn i alt	18 495	5 537	5 028	7 595	335
- gjestedøgn på tjenestereise	2 683	418	269	1 942	54
- gjestedøgn på feriereise	15 812	5 119	4 759	5 653	281
Antall kjøretøyer					
Personbiler	596	482	114		
Bobiler	52	46	6		
Biler m/ campingvogn	20	17	3		
Busser	9	7	2		

TØI rapport 1045/2009

Antall overnattingsgjester gikk ned med én prosent sommeren 2009 og antall gjestedøgn sank med to prosent i forhold til foregående sommer. Gjennomsnittlig oppholdstid var 7,6 netter, som er litt kortere (0,2 netter) enn i 2008. Det kom flest overnattingsgjester fra Sverige, Tyskland og Danmark, og svenskene hadde klart høyest vekst med 17 prosent i antall overnattingsgjester sammenlignet med 2008. Tyskerne økte fra 2008 (2 prosent), mens danskene lå på omtrent samme nivå når det gjelder antall ankomster. Vekstmarkedene de senere år, Polen og Russland, var blant de europeiske markedene der nedgangen var tydeligst, men også USA og Japan sendte klart færre gjester til Norge sommeren 2009.

Oppholdstiden i Norge varierer mye etter hvor gjestene er bosatt (tabell D). Mens svenskene og finnene i gjennomsnitt oppholder seg om lag fire netter i Norge, er nederlenderne, tyskerne og polakker her i 10-11 netter. Målt i antall gjestedøgn er Tyskland det klart største enkeltmarkedet, som det har vært i en årrekke. Tyskerne bidro med sine nesten 4,4 millioner gjestedøgn mer enn besøkende fra Sverige og Danmark til sammen sommeren 2009. Sverige, Danmark, Nederland, Storbritannia, Polen og USA representerer også betydelige gjestedøgnsvolumer om sommeren.

Tabell D: Utenlandske gjestedøgn i Norge etter bostedsland sommersesongene 2006-2009 og etter transportmiddel ved utreise sommersesongen 2009. Enhet = 1000.

	2006	2007	2008	2009		2009			Tog/Rutebuss
	I alt	I alt	I alt	I alt	Gj. ant. døgn	Veg	Ferge	Fly	
I alt	18 388	19 727	18 943	18 495	7,6	5 537	5 028	7 595	335
Sverige	2 100	2 165	2 387	2 658	4,3	1 919	75	518	146
Danmark	1 486	1 568	1 509	1 437	6,7	331	682	415	9
Finland	607	690	731	716	3,9	604	1	109	2
Storbritannia	1 440	1 333	1 163	1 007	7,1	27	89	884	7
Nederland	1 324	1 492	1 570	1 379	9,9	484	569	323	3
Belgia	233	250	227	212	9,5	38	43	124	7
Frankrike	830	856	791	772	8,9	197	24	543	8
Tyskland	4 673	4 838	4 386	4 382	10,0	982	2 554	824	22
Italia	390	392	307	306	8,4	90	14	191	11
Sveits	272	271	210	218	8,9	68	27	114	9
Østerrike	121	160	151	162	8,7	93	8	55	6
Spania	420	458	427	412	9,3	46	2	360	4
Polen	683	908	1 263	1 006	10,9	338	37	631	0
Russland	201	220	285	286	9,3	163	0	121	2
Europa ellers	1 153	1 258	1 294	1 257	8,3	154	425	627	41
USA	1 339	1 451	1 013	901	11,1	0	9	876	16
Japan	137	112	109	92	5,2	0	0	89	3
Øvrige land	979	1 305	1 140	1 292	9,9	3	459	791	39

TØI rapport 1045/2009

Overnatting hos slekt og venner (22 prosent) har overtatt for hotell, pensjonat og lignende (20 prosent) som den mest vanlige overnattingsformen totalt sett målt i andel gjestedøgn sommeren 2009. Omtrent 21 prosent av overnattingene foregikk på en campingplass, og 6 prosent som camping utenfor campingplass, akkurat som året før. Hytte var litt mer brukt (17 prosent mot 15 prosent) til overnatting enn året før. Tre prosent av alle utenlandske overnattinger skjedde om bord på Hurtigruten, som der det samme som sommeren 2008. Det var generelt små endringer i fordelingen av gjestedøgn på overnattingsformene i perioden 2006 - 2009.

Ferie- og fritidsreiser

Sommeren 2009 kom det i underkant av to millioner utenlandske overnattingsgjester på feriereise til Norge (tabell E). Nedgangen på fire prosent fra 2007 til 2008 har snudd til en svak oppgang på om lag én prosent for sommeren 2009. Gjestene tilbrakte i gjennomsnitt 8,0 netter her i landet, som er litt kortere (0,2 netter) enn oppholdstiden i 2008. Dermed sank antall gjestedøgn fra 16,1 millioner sommeren 2008 til 15,8 millioner gjestedøgn sommeren 2009. Tyskland står fortsatt for den desidert høyeste andelen av de utenlandske gjestedøgnene, sommeren 2009 beregnet til 24 prosent,. Denne andelen utgjør dobbelt så mange gjestedøgn som de svenske turistene har i Norge.

Tabell E: Antall ankomster og gjestedøgn for utenlandske feriegjester med minst én overnatting i Norge sommersesongene 2007–2009, fordelt etter transportmiddel ved utreise sommersesongen 2009. Enhet = 1000.

	2007	2008	2009	2009			
	I alt	I alt	I alt	Veg	Ferge	Fly	Tog/Rutebuss
Feriegjester som overnatter	2 085	1 960	1 983	914	432	593	43
Gjestedøgn	17 260	16 090	15 812	5 119	4 759	5 653	281
Gj.snittlig antall døgn i Norge	8,3	8,2	8,0	5,6	11,0	9,5	6,5

TØI rapport 1045/2009

Camping var den mest brukte overnattingsform (30 prosent) blant feriegjestene sommeren 2009, enten det var i campinghytte, telt, bobil eller i campingvogn på eller utenom campingplass, som utgjør 30 prosent av overnattingene. Litt mindre andel (22 prosent) av overnattingene skjedde på et hotell eller pensjonat enn i 2008 (24 prosent). Omtrent 23 prosent av overnattingene fant sted hos slekt og venner, slik som året før.

De utenlandske feriegjestene som besøkte Norge sommeren 2009 kommer fra steder med ganske ulik urbaniseringsgrad. Litt flere (27 prosent) oppga å komme fra en middeles by (i europeisk målestokk) med mellom 50 000 til 500 000 innbyggere enn fra en større by med mer enn en halv million innbyggere (26 prosent). En firedel av gjestene kommer fra et landdistrikt eller en landsby, mens ”minoriteten” (22 prosent) bor i en mindre by med færre enn 50 000 innbyggere.

Gjestene ble også spurt om å oppgi sin utdanningsbakgrunn. For gjester fra de åtte viktigste markedene er gjennomsnittsandelen besøkende med fire år eller mer med høyere utdanning 40 prosent, og for alle land i undersøkelsen er gjennomsnittet 39 prosent. Kun en firedel (26 prosent) av de utenlandske gjestene oppgir å ha grunnskole eller videregående som høyeste nivå.

Forretnings- og tjenestereiser

Forretningstrafikken målt i antall ankomster viste en nedgang på 10 prosent sommeren 2009, noe som bringer antallet tilbake til 2007-nivå. Gjennomsnittlig oppholdstid i Norge økte fra 5,8 netter til 5,9 netter. Til sammen resulterte det i knapt 2,7 millioner gjestedøgn, som er om lag 170 000 færre enn i 2008. Fly er det dominerende transportmiddel blant forretningsreisende fra utlandet (representerer 71 av antall overnattingsgjester og 72 prosent av gjestedøgnene). Vel 36 prosent av overnattingene skjer på hotell, pensjonat og lignende, som er en litt lavere andel sammenlignet med tilsvarende for sommeren 2008 (38 prosent).

Summary:

Norwegian Foreign Visitor Survey 2009

Foreign holiday and business travel in Norway

The Norwegian Foreign Visitor Survey 2009 covers in principle all travel to and from Norway by foreign residents, regardless of the purpose of the travel and/or accommodation used. Both holiday and business travel are included, and in 2009 the survey covers all travel out of the country by ferry, aeroplane, train, car, and chartered or scheduled coach. An overview of cruise ship traffic is also provided. Only those journeys made by residents of other countries with permanent work in Norway are excluded, largely because such travel does not fit with the notion of international *tourism*.

The year 2009

In 2009 the calculated total number of arrivals in Norway from abroad was just over 6.0 million. This includes around 4.29 million guests who spent at least one night in Norway, 1.33 million guests on day trips, and 430,000 cruise passengers who visited one or more Norwegian ports.

Of those who stayed overnight in Norway, 1.05 million were on business trips and 3.24 million were on holiday trips. In total, the visitors generated 28.3 million guest nights in Norway; a decrease of two per cent from 2008. Business travellers accounted for 5.3 million of these guest nights, and tourists 23.0 million. The business traffic was relatively evenly distributed over the year, while 70 per cent of overnight stays took place during the summer season (May-September).

After a decrease in 2008, the *holiday and leisure traffic* grew by one per cent in terms of the number of arrivals in 2009. The number of guest nights, however, fell by one per cent, according to calculations. Among the larger markets, the Nordic countries, Poland and Russia experienced growth during the overall period 2004 - 2009, while the decline was greatest in relative terms for Italy, USA and Japan.

On an annual basis, 26 per cent of the overnight stays by holiday guests were spent at the homes of relatives and friends, 18 per cent at camping sites (including camping outside regulated campgrounds), 23 per cent at hotels or guest houses, and 21 per cent at holiday cabins.

It is calculated that around 54,600 foreign motor homes visited Norway in 2008. Although 400 fewer than in 2008, this is the second highest number ever recorded. It is also calculated that 20,400 foreign cars towing caravans visited Norway in 2009, which is 900 less than the year before. From the top recording of foreign tourist coaches of 17,700 in 2008, the number was reduced to 15,200 in 2009. However, there is considerable uncertainty concerning these numbers, since they are based on relatively few observations.

After several years of growth in foreign *business traffic* into Norway, there was a decline of seven per cent in business related arrivals during 2009, and a decline of five percent in guest nights. Germany, Great Britain and the USA are still the most important markets outside Scandinavia, although all these source markets showed a considerable decrease from 2008 to 2009. Hotels are the most common form of accommodation used by foreign business travellers. Many also spend the night in flats or houses made available to them by their employer.

Around 1.33 million *day trippers* visited Norway in 2009, which is about even with the year before. *Cruise ship traffic* also increased from 2008 to 2009 by 49,000 passengers, to a total 430,000. The number of cruise passengers from Germany continues to grow strongly. The number increased by 21,000 to 116,000 from 2008 to 2009. The number of British passengers increased by 3 000 to 118,000, while number of American passengers remained at 50,000. Spain, Italy, The Netherlands, and France are also important markets for the Norwegian cruise industry.

Winter traffic

All travel

About 1.09 million foreign overnight guests arrived in Norway during the first four months of 2009, which is a decrease of four per cent in relation to the year before. However, the number of guest nights was on par with the year before. The number of overnight guests on holiday was about the same as in 2009, while there was noticeable decrease of 13 per cent for business travellers. Business travellers, however, only accounted for 29 per cent of all arrivals during the winter season.

Table A shows the key overall numbers for winter traffic for the years 2007-2009.

Table A: Foreign business and holiday travel in Norway, winter seasons 2007–2009 (in thousands). Border registration upon departure from Norway.

	2007	2008	2009	Change in per cent 2008–2009	2009			
					By road	By ferry	By air	By rail/bus
Arrivals in total	1 416	1 515	1 456	-4	644	269	509	33
- Day trips	360	383	365	-5	245	68	50	2
- Overnight stays	1 056	1 131	1 091	-4	399	202	460	31
-- arrivals, business trips	307	337	294	-13	57	15	216	7
-- arrivals, holiday trips	749	794	797	0	342	187	244	24
Guest-nights in total	5 769	6 044	6 060	0	1 903	1 288	2 645	224
- Guest-nights, business trips	1 285	1 398	1 302	-7	200	108	956	38
- Guest-nights, holiday trips	4 484	4 646	4 758	2	1 703	1 180	1 689	186

TØI report 1045/2009

Holiday and leisure travel

The neighbouring countries of Sweden and Denmark are the most important for Norwegian winter tourism, although Germany and Great Britain are also

important markets (Table B). It is the Swedish holiday guests who are responsible for the growth in the number of holiday guest nights, while the other main international markets all had a decline. The large Danish winter holiday market showed a decrease in terms of guest nights in Norway during the winter season 2009, but is still above 2007-level. The number of British winter holiday guests grew with seven percent in terms of arrivals, although the number of British guest nights fell by six percent. Holiday guests from Germany decreased by eight per cent, both measured in number of arrivals and guest nights.

Table B: Foreign holiday travel in Norway, winter seasons 2007-2009 by country of residence. Number of arrivals and guest nights for overnight guests (in thousands)

	Number of arrivals				Number of guest nights			
	2007	2008	2009	Change in per cent '08-'09	2007	2008	2009	Change in per cent '08-'09
Total	749	794	797	0	4 484	4 646	4 758	2
Sweden	250	256	267	4	1 002	1 015	1 273	25
Denmark	201	218	206	-6	1 167	1 325	1 243	-6
Finland	18	18	16	-8	85	77	65	-16
United Kingdom	64	60	64	7	421	391	369	-6
The Netherlands	15	17	17	-2	113	117	113	-3
Germany	63	67	61	-8	508	547	502	-8
Other Europe	97	115	123	7	792	797	851	7
USA	11	10	11	10	89	93	92	-1
Other nations	30	33	32	-3	307	296	250	-15

TØI report 1045/2009

Approximately 430,000 *skiing tourists* came to Norway on their winter holidays in 2009. More than half of all overnight guests who completed the survey reported that they were on a *skiing holiday*. This corresponds to around three million guest nights spent in Norway by foreign skiers. On average, the German ski tourists stayed in Norway 3-4 days longer than ski tourists from Sweden and Denmark. About two thirds of the overnight stays were made in cabins, including rented, borrowed, or own property cabins. Most of the ski tourist report to be fairly skilled in skiing. Few are beginners, while the largest share of beginner-level skiers came from non-Nordic countries.

Summer traffic

All travel

Table C depicts the main features of foreign guest traffic in Norway from May to September 2009. Excluding cruise passengers, a total of around three million foreign visitors came to Norway in the summer of 2009. Close to 2.4 million foreign guests spent one or more nights in the country, which corresponds to around 18.5 million guest nights. That is about one million fewer guest nights than in 2008. Over 80 per cent of overnight guests were on holiday trips, the other 20 per cent were on business trips. Holiday guests accounted for 85 per cent of the total guest nights in the summer season, which is similar to the year before.

A large percentage of the summer arrivals occurred by car at the road border crossings with Sweden and Finland, although one out of three of these visitors were on day trips, and did not spend the night in Norway. Of those making overnight stays, 47 per cent arrived by road and 32 per cent by aeroplane. The share of airborne tourist fell considerably from 41 percent in 2008, and road tourist share grew accordingly. The other main means of arrival were ferry (18 per cent) and train/coach (2 per cent).

Table C: Foreign business and holiday travel in Norway, summer season 2009 (in thousands). Border registration upon departure from Norway.

	Total	By road	By ferry	By air	By rail/bus
Arrivals in total	3 080	1 471	567	986	56
- Day trips	645	466	103	72	4
- Overnight stays	2 435	1 005	464	914	52
-- arrivals, business trips	452	91	32	321	8
-- arrivals, holiday trips	1 983	914	432	593	44
Guest-nights in total	18 495	5 537	5 028	7 595	335
- Guest-nights, business trips	2 683	418	269	1 942	54
- Guest-nights, holiday trips	15 812	5 119	4 759	5 653	281
Number of vehicles					
Cars	596	482	114		
Camper cars/RVs	52	46	6		
Cars with caravans	20	17	3		
Busses/coaches	9	7	2		

TØI report 1045/2009

The number of guests staying overnight fell by one per cent, and the total number of nights spent fell by two per cent during the summer of 2009. The average stay was 7.6 nights, which is slightly shorter (0.2 nights) than in 2008. Most of the overnight guests came from Sweden and Germany, though many also came from Denmark, Finland, Great Britain and the Netherlands. The number of guests from Sweden grew substantially (17 percent), while the Germans recaptured some of the decline from 2007 to 2008. The Danes were at about the same level, while the recent growth markets of Poland and East European countries were among the markets in Europe with the most noticeable decline. The number of tourists coming from the USA and Japan showed noticeable decline.

The average length of stays in Norway varies a lot, depending to a certain extent on the guest's country of residence (Table D). While Swedes and Finns spent an average of about four nights in Norway, Dutch, Polish and German guests spent between 10 and 11 nights in the country. Germany is clearly the largest single market in terms of the total number of overnight stays. With almost 4.4 million guest nights, the Germans outnumbered visitors from Sweden and Denmark in terms of guest nights. Sweden, Denmark, the Netherlands, Great Britain, Poland and the USA also represent substantial guest nights volumes in the summer season.

Table D: Foreign guest nights in Norway by country of residence, summer seasons 2006–2009, and by mode of transport upon departure, summer season 2009 (thousands).

	2006	2007	2008	2009		2009			
	Total	Total	Total	Total	Length of stay	By road	By ferry	By air	By rail/bus
Total	18 388	19 727	18 943	18 495	7.6	5 537	5 028	7 595	335
Sweden	2 100	2 165	2 387	2 658	4.3	1 919	75	518	146
Denmark	1 486	1 568	1 509	1 437	6.7	331	682	415	9
Finland	607	690	731	716	3.9	604	1	109	2
United Kingdom	1 440	1 333	1 163	1 007	7.1	27	89	884	7
The Netherlands	1 324	1 492	1 570	1 379	9.9	484	569	323	3
Belgium	233	250	227	212	9.5	38	43	124	7
France	830	856	791	772	8.9	197	24	543	8
Germany	4 673	4 838	4 386	4 382	10.0	982	2 554	824	22
Italy	390	392	307	306	8.4	90	14	191	11
Switzerland	272	271	210	218	8.9	68	27	114	9
Austria	121	160	151	162	8.7	93	8	55	6
Spain	420	458	427	412	9.3	46	2	360	4
Poland	683	908	1 263	1 006	10.9	338	37	631	0
Russia	201	220	285	286	9.3	163	0	121	2
Other Europe	1 153	1 258	1 294	1 257	8.3	154	425	627	41
USA	1 339	1 451	1 013	901	11.1	0	9	876	16
Japan	137	112	109	92	5.2	0	0	89	3
Other countries	979	1 305	1 140	1 292	9.9	3	459	791	39

TØI report 1045/2009

Overnight stays with friends and relatives (22 percent guest nights) have surpassed hotels or boarding houses (20 per cent) as the most common form of accommodation during the summer of 2009. The third most frequent form of overnight accommodation was camping sites (21 per cent). Cabins were also popular (17 per cent), and a bit more frequently used in 2009 than the year before. Three per cent of all foreign overnight stays were made aboard the *Hurtigruten* coastal express. Overall, there were only minor changes in the nature of overnight stays during the summer period from 2006 to 2009.

Holiday and leisure travel

During the summer of 2009, around two million foreign overnight guests arrived in Norway on holiday trips (Table E). The decline in 2008 of four per cent has changed into a slight increase of one per cent in 2009. The guests spent an average of 8.0 nights in the country, which is 0.2 nights shorter than in 2008. This reduction implies a slight decline in number of guest nights from 16.1 million in 2008 to 15.8 million in 2009. Germany accounted for what was decidedly the largest proportion of foreign guest nights – 24 per cent – in the summer of 2009; twice as much as the number of Swedish guest nights.

Table E: Number of arrivals and guest nights for foreign holiday visitors with at least one overnight in Norway, summer seasons 2007–2009, and by mode of transport upon departure, summer season 2009 (in thousands).

	2007	2008	2009	2009			
	Total	Total	Total	By road	By ferry	By air	By rail/bus
Overnight holiday visitors	2 085	1 960	1 983	914	432	593	43
Guest nights	17 260	16 090	15 812	5 119	4 759	5 653	281
Average length of stay	8.3	8.2	8.0	5.6	11.0	9.5	6.5

TØI report 1045/2009

The most common form of overnight accommodation in 2009 for holiday guests was camping, either in camping cabins, tents, motor homes, or in caravans. This category accounted for 30 per cent of overnight stays. Another 22 per cent of overnight stays were made in hotels or boarding houses, which is a slightly lower share than in 2008 (24 percent). Around 23 per cent of overnight stays were made at the homes of relatives or friends - like the year before.

The foreign holiday visitors who came to Norway during the summer 2009, reported residing in quite different places in terms of level of urbanization. There was a slight majority (27 per cent) reported being from a middle-sized city (in European terms) with between 50,000 and 500,000 inhabitants, while slightly less (26 percent) came from a city with more than half a million people. One out of four came from a rural area or small town, while the minority resided in a smaller city of 50,000 or less.

Business and official travel

Business traffic measured by the number of arrivals fell by 10 per cent in the summer of 2009, which brought the numbers back to about 2007-level. The average length of stay in Norway increased from 5.8 nights to 5.9 nights. In sum, that resulted in a decrease to 2.68 million business-related guest nights, which were 170,000 fewer nights than during the previous summer.

Aeroplanes are still the dominant means of transport for business travellers from abroad, with air travellers representing 72 per cent of guest nights. About 36 per cent of overnight stays were made in hotels, boarding houses, etc., which is approximately two percentage points lower than in 2008.

1 Innledning

1.1 Om Gjesteundersøkelsen

Gjesteundersøkelsen 2009 er utarbeidet på oppdrag av Innovasjon Norge og bygger på tilgjengelig statistikk og utvalgte registreringer av grensetrafikken ut fra Norge, samt intervjuer med et utvalg av utenlandske besøkende når de reiser ut av landet. Populasjonen for undersøkelsen omfatter alle besøk i Norge foretatt av personer som er bosatt utenfor Norge, både forretnings- og feriereisende. Det eneste unntaket er reiser til og fra arbeid foretatt av dem som arbeider i Norge og bor i et annet land. Fra og med 1998 omfatter undersøkelsen utreiser foretatt på veg, ferge, fly eller tog, fra og med år 2004 også rutebuss. Formålet med Gjesteundersøkelsen er todelt: For det første skal den gi en fullstendig oversikt over omfang og struktur på den totale trafikken av utlendinger på besøk i Norge. For det andre skal den gi muligheter for å hente inn mer detaljert informasjon fra de utenlandske gjestene gjennom intervjuer med et representativt utvalg av disse.

Hvert år publiseres det en årsrapport fra prosjektet Gjesteundersøkelsen. Rapporten inneholder en oversikt og en kort beskrivelse av hovedresultatene for vinter- og sommersesongene, samt en tabelloversikt over året som helhet. *Tallene for sommersesongen er i prinsippet foreløpige, da fullstendige data ikke forelå da beregningene ble utarbeidet.* For å få resultater for hele året så raskt som mulig, har en estimert tall for høstsesongen (oktober-desember). Disse estimatene bygger på fjorårets oppgaver, samt på den statistikk og de trafikk tall vi hadde innhentet da beregningene ble utført. Tallene for fjoråret er endelige, i denne rapporten gjelder det tallene for 2008. De tallene som er endret i forhold til det som ble presentert i årsrapporten for 2008, *er satt i kursiv.*

De spørreskjemaene som brukes i Gjesteundersøkelsen består av én fast del og en del der innholdet varierer fra år til år. Den faste delen består av spørsmål om bostedsland, reisens hovedformål, oppholdets varighet, overnattingsmåte og (i enkelte år) forbruk før og under reisen. I tillegg til årsrapportene er det derfor publisert en del rapporter og notater, som bygger på noe av det datatilfanget som er samlet inn gjennom en rekke år.

1.2 Innholdet i rapporten

I kapittel 2 gis det en redegjørelse for de definisjonene som er brukt. Deretter følger en oversikt over det metodiske opplegget for Gjesteundersøkelsen, slik datainnsamlingen ble organisert i 2009. Hovedvekten er lagt på beskrivelsen av populasjonen, stratifisering av materialet, den praktiske gjennomføringen og noen betraktninger om usikkerheten i beregningene.

I kapittel 3 vises resultatene for hele året 2009 i form av tabeller og figurer. Kapittel 4 inneholder enkelte hovedtabeller for vinterseasonen 2009.

I kapittel 5 oppsummeres volumet og hovedstrukturen i den utenlandske forretnings- og ferietrafikken i sommersesongen 2009. Fordeling på transportmåte ved utreise, hovedformål med reisen, bostedsland, oppholdets varighet og gjestenes overnattingsmåte er de mest sentrale variablene. Det gis tall for alle gjestene under ett (kapittel 5.1), for feriegjester (kapittel 5.2) og for forretningsreisende (kapittel 5.3).

Gjesteundersøkelsen utarbeides og koordineres av Transportøkonomisk institutt. Statens vegvesen, Tollvesenet, Avinor og fergeselskapene som har ruter mellom Norge og utlandet, har deltatt aktivt i prosjektet. Det samme har buss- og jernbaneselskapene som har ruter på utlandet. Modellutforming og estimering av parametrene i modellen på basis av de innsamlede data, utføres ved Transportøkonomisk institutt. Resultater og konklusjoner som trekkes på grunnlag av beregningene, står derfor helt og holdent for instituttets regning. Som i alle utvalgsundersøkelser er resultatene belagt med usikkerhet. Usikkerheten er størst for veg- og flytrafikken, og minst for fergetrafikken.

Vennligst oppgi fullstendig kilde ved bruk og/eller offentliggjøring av resultater fra Gjesteundersøkelsen.

2 Metode og gjennomføring

2.1 Noen definisjoner

Utlending – person som er registrert bosatt i andre land enn Norge

Vintersesongen – perioden fra januar måned til og med april måned

Sommersesongen – perioden fra og med mai måned til og med september måned

Feriereise – reise der hovedformålet oppgis å være:

- besøk hos slekt og venner
- ferie/fritidsreise, inkludert skiferie

Forretningsreise – reise som ikke er en feriereise og heller ikke en reise til/fra arbeidsstedet

Feriegjest – person som er på feriereise

Forretningsreisende – person som er på forretningsreise

Dagsreise – en feriereise eller forretningsreise i Norge uten overnatting

Dagsreisende – en feriegjest eller forretningsreisende som reiser inn og ut av Norge på samme dag (uten overnatting)

Overnattingsgjest – person som overnatter en eller flere netter i Norge på reisen

Ankomst – en ferie- eller forretningsreise i Norge med eller uten overnatting

Gjestedøgn – en persons overnatting på reise i Norge

2.2 Populasjonen

En populasjon er i samfunnsvitenskapelig språkbruk betegnelsen på de personene/enhetene som en undersøkelse tar sikte på å beskrive. Utvalget av respondenter i en undersøkelse trekkes fra populasjonen. Utgangspunktet for bestemmelse av populasjonen i Gjesteundersøkelsen er en klassifisering av internasjonale reisende som er utarbeidet av UNWTO – United Nations World Tourism Organization (United Nations, 1994). Reiselivet (*tourism*) omfatter etter denne definisjonen ”aktiviteter til personer som reiser og oppholder seg på steder som ligger utenfor vedkommendes ordinære oppholdsområde, uavhengig av reisens formål”. Oppholdet utenfor det ordinære oppholdsområdet må ikke ha lengre varighet enn 12 måneder for å omfattes av reiselivsdefinisjonen. Med utgangspunkt i denne definisjonen vil en del personer som krysser landegrenser ikke betraktes som turister. For Gjesteundersøkelsen har en definert en populasjon som omfatter alle utreiser fra Norge, med følgende *unntak* for reiser som foretas av:

- a) personer som flytter (emigrerer) fra Norge.
- b) personer som bor i utlandet, men arbeider/studerer i Norge og som er på reise til eller fra arbeids-/studiestedet.
- c) diplomater, ambassade- og konsulatpersonale og militært personell (inklusive eventuelle ledsagere), på reise til eller fra det landet der de tjenestegjør.
- d) nomader på vandring og personer som reiser som flyktninger.
- e) personer som bare reiser i transitt og som formelt ikke har oppholdt seg på norsk område, for eksempel flyreisende som går over fra ett fly til et annet i en norsk lufthavn.
- f) personer som direkte utøver sitt yrke i transportnæringen, for eksempel reiser i forbindelse med godstransport til sjøs eller på land, og alle yrkesreiser i forbindelse med persontransport (personale om bord på tog, buss eller ferge, flybesetninger og liknende).

Populasjonen for denne undersøkelsen blir etter en slik definisjon et antall *reiser* eller *ankomster* (se kapittel 2.1), ikke et antall *reisende*. Siden hver reise nødvendigvis er knyttet til en person, kan man også tale om en populasjon av *personer*, og i en del tilfeller også en populasjon av reisefølger, knyttet til dem som reiser sammen i ett kjøretøy eller som et reisefølge på fly, tog eller buss. Definisjonen inneholder ingen aldersbegrensninger, både barn og voksne regnes med. *Norge* defineres her som "Fastlands-Norge", men inkludert de norske bosettingene på Svalbard. Reiser mellom utlandet og oljeinstallasjonene på den norske kontinentalsokkelen er ikke inkludert i populasjonen. Populasjonen omfatter både ferie- og fritidsreiser og reiser med andre formål, for eksempel forretningsreiser. Dette er i samsvar med UNWTO's definisjon.

Populasjonen tar utgangspunkt i alle utreiser fra Norge, ikke bare utlendingenes utreiser. Dette fordi det er enklere å måle det totale volumet av utreiser og deretter fordele de reisende på bostedsland. I dette prosjektet er det likevel utlendingenes reisevaner som står i fokus. En har også valgt å la populasjonen omfatte alle *utreiser* fra Norge, ikke *innreisene*. De aller fleste besøk av utlendinger i Norge innebærer både en innreise og en utreise. Det er derfor tilstrekkelig å registrere trafikken enten ved innreise eller ved utreise. Det er to gode grunner til å velge det sistnevnte alternativet: Hovedsakelig er det enklere rent praktisk å organisere registreringer og/eller intervjuer ved utreise, da arbeidet kan foregå ved norske vegger, i norske havner, i norske lufthavner og så videre, i mange tilfeller mens de reisende venter på transportmidlets avgang. Dessuten er det enklere og ofte mer relevant å formulere og besvare spørreskjemaer ved utreise enn ved innreise. For eksempel kan man da spørre om faktisk reisevirksomhet og hendelser under reisen (oppholdets varighet, reiserute i Norge, forbruk, attraksjonsbesøk og så videre).

Definisjonen av populasjonen innebærer at en del reiser ikke blir registrert. Omfanget av disse unntakene, punktene a til f ovenfor, varierer. Men stort sett dreier det seg om relativt få reiser sett i forhold til det totale antallet som passerer grensen. Populasjonen, slik den er definert, er tilpasset de totaltellingene som allerede finnes for de enkelte transportmidlene. Man har altså en populasjon som er håndterbar. Av praktiske grunner har det vært nødvendig med ytterligere en

begrensning av populasjonen: *Kun reiser der selve grensepasseringen foretas med motoriserte kjøretøyer/transportmidler er inkludert.* Det er grunn til å anta at det er få andre grensepasseringer, og ofte er dette dagsturer.

Gjesteundersøkelsen 2009 omfatter personer som reiste ut av landet i et kjøretøy (personbil, bobil, bil med campingvogn, MC, turbuss), enten de reiste med en av utenlandsfergene eller på en av vegovergangene. Dessuten omfatter den personer som reiste ut av Norge med fly, tog eller rutebuss. Statistikken inkluderer ikke personer som har besøkt Norge i egen lystbåt. Det er grunn til å tro at tallet på utenlandske besøkende som unndrar seg registrering på denne måten er relativt beskjedent i forhold til det totale omfanget av tilreisende. Slike *dekningsfeil* (Salant og Dillman, 1994) omtales nærmere i kapittel 2.5.2.

2.3 Stratifisering av populasjonen

Undersøkelser som foretas direkte blant informantene på flyplasser, ved fergehavner, grenseoverganger og så videre, slik som i dette prosjektet, omtales ofte som *undervegsundersøkelser*. Populasjonen i denne undersøkelsen, slik den er definert i kapittel 2.2, består av en konkret, endelig mengde elementer (reiser), men antallet er ukjent og det finnes ikke noen oversikt over elementene. Å trekke et representativt utvalg fra en slik populasjon er derfor mer komplisert enn ved undersøkelser der man har full oversikt over populasjonen. På den annen side oppnås gjerne høy svarprosent ved undervegsundersøkelsene, slik at problemet med selektive utvalg som oftest blir mindre her enn ved de tradisjonelle undersøkelsene som foretas via post, telefon eller internett.

Hovedpoenget med en utvalgsplan i denne typen undersøkelser er at den skal ta hensyn til at det kan være systematiske forskjeller mellom utlendinger som reiser ut av landet med ulike transportmidler, på ulike steder og til ulike tider. Best mulig representativitet oppnås derfor ved å velge tider og steder for intervjuing tilfeldig, på en slik måte at alle tidspunkter og steder har en mulighet for å bli valgt. Når tidspunkter og steder for intervjuer velges tilfeldig vil resultatene avhenge av det faktiske valget. Andre steder og tider ville gitt et annet resultat. Denne usikkerheten i resultatet kalles *utvalgsfeil*. En god utvalgsplan minimerer utvalgsfeilene ved å ta hensyn til variasjonen mellom steder og tider. Dessuten vil utvalgsfeilene avhenge av størrelsen på utvalget, jo større utvalg desto mindre variasjonsbredde for estimatene.

Ved undervegsundersøkelser er det av praktiske og økonomiske grunner så godt som umulig å bruke et såkalt enkelt tilfeldig utvalg, det vil si å trekke enhetene direkte fra populasjonen. Derimot er stratifisering av populasjonen en godt egnet metode ved denne type undersøkelser. Å stratifisere vil si å dele inn populasjonen i flere deler (strata), for så å trekke utvalgene separat for hvert stratum. På denne måten oppnås mindre stokastisk usikkerhet med samme antall observasjoner enn om man trekker direkte i hele materialet. Forutsetningen er at enhetene innenfor hvert stratum har mindre variasjoner enn variasjonene i hele materialet under ett.

Et viktig mål i Gjesteundersøkelsen er å få en løpende oversikt over omfanget av utlendingenes reiser i Norge fordelt på en del sentrale variable. Undersøkelsen konsentrerer seg om følgende seks variabler:

- Transportmiddel brukt ved grensepassering ut av landet
- Bostedsland (uavhengig av statsborgerskap)
- Hovedformålet med reisen
- Norgesoppholdets varighet
- Overnattingsmåte under oppholdet
- Forbruk under reisen, inkludert forhåndsbetalte utgifter

Transportmiddel brukt ved utreise fra Norge er første trinn i stratifiseringen av materialet. Deretter stratifiseres det på *de enkelte utreisesteder og ruter/linjer*. Når det gjelder overgangene på veg, er det i praksis svært ressurskrevende å dekke alle grenseovergangene. Dette fordi det ville kreve et meget stort mannskap, og mange av disse overgangene har dessuten liten trafikk.

En har derfor valgt å dele inn grenseovergangene på veg i ni strata, der enhetene i hvert stratum kan tolkes som en klynge. Stratifiseringen foretas slik at elementene i hvert stratum (klynge) blir mest mulig innbyrdes like med hensyn på trafikkstruktur. Dermed kan en trekke ut ett (eller flere) elementer fra hvert stratum, som da vil representere elementene (overgangene) i dette stratum. Ved trekkingen er klyngene vektet etter størrelse, slik at sannsynligheten for å bli trukket ut er proporsjonal med trafikken på hver enkelt overgang.

Tabell 2.1 viser hvordan materialet ble stratifisert sommeren 2009. Stratum 1-11 gjelder vegovergangene mot Sverige, Finland og Russland. Stratum 12-18 omfatter fergerutene mellom Norge og utlandet. Stratum 19-22 dekker de fire jernbaneovergangene mot Sverige, og stratum 23-24 dekker busstrafikken mellom Norge og utlandet. Endelig omfatter stratum 25-32 trafikken over lufthavnene.

Når det gjelder totaltrafikken for hvert stratum, mottas trafikk tall for fergene fra transportselskapene. For jernbaneovergangene får vi tall fra NSB og SJ. Trafikken med bussene estimeres ut fra tellinger og intervjuer ved Oslo bussterminal. For overgangene på veg bygger Gjesteundersøkelsen på oppgaver over totaltrafikken som vi får fra Statens vegvesen, Vägverket i Sverige og det finsk-norske tollvesen, samt egne tellinger. Oppgaver over totaltrafikken på lufthavnene er mottatt fra Avinor og Sandefjord lufthavn Torp.

Tabell 2.1: Stratifisering av befolkningen sommeren 2009

Table 2.1: Stratification of the population summer season 2009

Stratum nr.	Transportmiddel	Utreisested
1	Veg	Svinesund, ny bro, E6
2	Veg	Svinesund, gammel bro
3	Veg	Ørje, E18
4	Veg	Magnor, Rv 2
5	Veg	Lutnes, Rv 26
6	Veg	Teveldal, E14
7	Veg	Umbukta, E12
8	Veg	Bjørnfjell, E10
9	Veg	Kilpisjärvi (Helligskogen), E8
10	Veg	Karigasniemi, Rv 92, Kivilopompolo, Rv 93, Neiden
11	Veg	Storskog
12	Ferge	Oslo-Frederikshavn, Stena Line
13	Ferge	Oslo-Kiel, Color Line
14	Ferge	Oslo-København, DFDS
15	Ferge	Sandefjord-Strømstad, Color Line
16	Ferge	Larvik-Hirtshals, Color Line
17	Ferge	Kristiansand-Hirtshals, Color Line
18	Ferge	Bergen-Stavanger-Hirtshals, Fjord Line
19	Tog	Oslo-Göteborg, NSB
20	Tog	Oslo-Karlstad-Stockholm, SJ
21	Tog	Trondheim-Storlien, NSB
22	Tog	Narvik-Kiruna, SJ
23	Buss	Oslo-Karlstad-Stockholm, GoByBus, Swebus ekspress
24	Buss	Oslo-Göteborg-Malmø-København, GoByBus, Swebus ekspress
25	Fly	Oslo Lufthavn
26	Fly	Moss lufthavn Rygge
27	Fly	Sandefjord lufthavn Torp
28	Fly	Kristiansand lufthavn, Kjevik
29	Fly	Stavanger lufthavn, Sola
30	Fly	Bergen lufthavn, Flesland
31	Fly	Trondheim lufthavn, Værnes
32	Fly	Tromsø lufthavn, Langnes

TØI rapport 1045/2009

2.4 Praktisk gjennomføring

2.4.1 Spørreskjema

Tidligere er det blitt benyttet tre ulike spørreskjemaer, ett for hver sesong (vinter, sommer, høst). En har fra og med 2007 gått over til å bruke to skjemaer: Ett for vintersesongen og ett for resten av året.

Vinterskjemaet brukes i perioden fra januar til april. Det består av fire A5- sider. På første side finnes en del basisspørsmål som omhandler bostedsland, reiseformål, varighet, transport- og overnattingsmåter. De andre sidene inneholder spørsmål som varierer fra år til år, for eksempel hovedreisemål, reisefrekvens, spørsmål omkring bestilling av reisen, informasjonskilder brukt, aktiviteter, hvor fornøyd man er med reisen, bakgrunnsspørsmål etc. Utfyllingstiden for dette vinterskjemaet er i gjennomsnitt fem til åtte minutter. Det fantes i 2009 på ni ulike språk: Svensk, dansk, tysk, engelsk, fransk, nederlandsk, spansk, polsk og russisk.

Sommerskjemaet er av samme omfang som vinterskjemaet og første side er stort sett den samme som første side i vinterskjemaet. På de neste tre sidene varierer innholdet fra år til år og omhandler temaer som reiseruter, besøksområder, aktiviteter, holdninger og interesser. Dessuten inkluderer spørreskjemaet også de vanlige bakgrunnsspørsmålene, som er alder, kjønn, utdanning, relativt inntektsnivå etc. Utfyllingstiden for sommerskjemaet er i gjennomsnitt åtte til 10 minutter. Sommerskjemaet i 2009 var tilgjengelig i 14 språkvarianter; svensk, dansk, finsk, tysk, engelsk, fransk, nederlandsk, italiensk, spansk, polsk, tsjekkisk, russisk, japansk og kinesisk.

2.4.2 Oversikt over antall respondenter

Tabell 2.2 og 2.3 viser antall respondenter (n) fordelt på bostedsland og transportmåte for henholdsvis vinter- og sommersesongen 2009.

Tabell 2.2: Antall respondenter (n) som har overnattet i Norge etter bostedsland og transportmiddel ved utreise. Vintersesongen 2009.

Table 2.2: Number of respondents (n) with overnight stays in Norway by country of residence and transport mode upon departure. Winter season 2009.

Bostedsland	I alt	På veg	På ferge	På fly	På tog/rutebuss
I alt	2 236	308	777	1 019	132
Sverige	435	237	7	66	125
Danmark	721	57	574	88	2
Finland	27	4		23	
Storbritannia	236		5	231	
Nederland	71	3	22	46	
Belgia	4		1	3	
Frankrike	78			78	
Tyskland	320	4	145	170	
Italia	17		1	15	1
Sveits	29		1	27	1
Østerrike	13		1	12	
Spania	17			15	2
Polen	92	1	14	77	
Russland	1			1	
Europa ellers	62	2	2	57	1
USA	37			37	
Japan	6			6	
Øvrige land	53			53	
Bostedsland uoppgitt	18		4	15	

TØI rapport 1045/2009

Tabell 2.3: Antall respondenter (n) som har overnattet i Norge etter bostedsland og transportmiddel ved utreise. Sommersesongen 2009.

Table 2.3: Number of respondents (n) with overnight stays in Norway by country of residence and transport mode upon departure. Summer season 2009.

Bostedsland	I alt	På veg	På ferge	På fly	På tog/rutebuss	Tr.portmiddel uoppgitt
I alt	5 455	869	2 217	1 786	576	7
Sverige	727	329	16	68	314	
Danmark	479	48	337	66	28	
Finland	109	83	3	20	2	1
Storbritannia	358	3	19	320	16	
Nederland	587	72	449	57	5	4
Belgia	67	3	45	12	7	
Frankrike	184	17	26	131	10	
Tyskland	1 595	128	1 193	246	27	1
Italia	132	14	11	90	16	1
Sveits	106	17	18	61	10	
Østerrike	52	10	15	19	8	
Spania	57	2	5	43	7	
Polen	114	11	18	85	0	
Russland	126	100	5	17	4	
Europa ellers	182	17	33	115	17	
USA	250	2	3	219	26	
Japan	29	0	0	25	4	
Øvrige land	240	4	5	166	65	
Bostedsland uoppgitt	61	9	16	26	10	

TØI rapport 1045/2009

2.4.3 Fergetrafikken

For året 2009 har TØI mottatt detaljert fergestatistikk fra alle de fire fergeselskapene som trafikkerer ruter mellom Norge og utlandet. Fergestatistikken gir opplysninger om antall passasjerer fordelt på bostedsland, type kjøretøy (eventuelt uten kjøretøy), antall svippturpassasjerer som reiser fram og tilbake med samme båt og (for noen ruter) oppholdets varighet. Det er i tillegg foretatt intervjuer med passasjerene ved utvalgte fergeavganger. Til sammen resulterte dette i 3 726 utfylte skjemaer for hele året 2009. Av disse ble 2 446 intervjuer foretatt i sommersesongen. Alle intervjupersonene hadde bil eller motorsykkel med på ferger, og det ble fylt ut ett skjema for hvert kjøretøy.

2.4.4 Trafikken på veg

På veg er de nødvendige data hentet inn dels ved hjelp av Statens vegvesens automatiske kjøretøytellinger, dels ved nummerskiltregistreringer og intervjuer med et utvalg av de utenlandske vegfarende ved utreise fra Norge. Både registreringene og intervjuene er foretatt av Statens vegvesen, med unntak av grenseovergangene i Østfold fylke, der medarbeidere fra Transportøkonomisk institutt har gjennomført både intervjuer og tellinger. Ved overgangene Svinesund, Ørje, Magnor og Teveldal har Statens vegvesen kontinuerlige tellinger hele døgnet og hele året (tellepunkter på nivå 1). Ved Lutnes ble det plassert ut mobile telleapparater i deler av året. Også i Nordland bygger en på periodiske tellinger foretatt av Statens vegvesen. For alle grenseoverganger i Troms og

Finnmark har det finske og norske tollvesenet gitt oppgaver over antall utpasserte kjøretøyer etter registreringsland.

Ved nummerskilttellingene registrerte man alle «lette biler» (kjøretøyer med lengde inntil 5,5 meter) som kjørte ut av Norge. For hele året 2009 ble det registrert i alt 58 992 lette biler på seks overganger (Svinesund ny bro, Svinesund gammel bro, Ørje, Magnor, Lutnes og Teveldal). Av disse ble 12 638 kjøretøyer registrert i vintersesongen, 32 528 i sommersesongen og 13 816 om høsten. Nasjonalitet og kjøretøytype (personbil, personbil med campingvogn, bobil, buss) ble anmerket for de utenlandske bilene. Tellingene foregikk i tidsrommet fra kl. 1000 til kl. 1700 på ulike ukedager.

Ved overgangene fra og med Trøndelag og nordover ble det bare foretatt registreringer og intervjuer i sommersesongen grunnet liten trafikk ellers i året. Når det gjelder vegovergangene i Troms og Finnmark, har vi dessuten fått oppgaver over totaltrafikken fra tollvesenet i Finland og Norge.

I sommersesongen ble det foretatt intervjuer av de utenlandske bilistene på alle grenseovergangene, unntatt Lutnes og Kilpisjärvi. Til sammen ble det i 2009 foretatt 1 805 intervjuer. Av disse ble 1 204 gjort i sommersesongen. Intervjuene har gått greit på vegovergangene i 2009, men på Svinesund ble spørreskjemaet delt ut (sammen med en internasjonal svarkonvolutt) ved bomstasjonen til passasjerene som brukte de manuelle filene. Vi får her en langt lavere svarprosent enn med den gamle metoden der bilene stoppes ved vegkanten, men til gjengjeld rekker vi å dele ut til flere bilister. Vi mottok i alt 602 spørreskjema fra dem som reiste ut over Svinesund, noe som betyr en svarprosent på om lag 25.

2.4.5 Trafikken med tog, buss og fly

Fra NSB og SJ er det mottatt statistikk over totaltrafikken på de fire grenseovergangene ved Kornsjø, Charlottenberg, Storlien og Vassijaure fordelt på måned. Det ble gjennomført intervjuer på alle grenseovergangene unntatt ved Storlien, noe som resulterte i 724 spørreskjema fra togpassasjerene. Ved Oslo bussterminal ble det i 2009 foretatt 634 intervjuer på rutebussene til Sverige og Danmark. Intervjuene på tog og buss har gitt grunnlag for fordeling av passasjerene på blant annet bostedsland, reiseformål og overnattingsmåte.

Avinor har bidratt med statistikk over tallet på utreiste passasjerer fra Norge til utlandet og antall utenlandske charterpassasjerer til Norge. Dessuten har Avinor i samarbeid med TØI gjennomført en større reisevaneundersøkelse på alle landets lufthavner gjennom hele året 2009. Vi har i stor grad bygd på denne undersøkelsen, særlig for å få en best mulig fordeling av passasjerenes bostedsland. I tillegg har TØI gjennom hele året 2009 gjort egne undersøkelser på alle lufthavnene som har ruter til utlandet, bortsett fra på Trondheim og Moss lufthavn. Det ble samlet inn 4 074 spørreskjema på fly i 2009, derav 2 151 i sommersesongen.

2.4.6 Andre transportmidler

Oslo Havnevesen og Bergen Havnevesen har gitt oppgaver over cruisetrafikken i de to havnene. Sammen med innsamlet statistikk fra Cruise Norway har dette gitt

grunnlag for å estimere omfanget av den utenlandske cruisetrafikken i Norge (tabell 3.16 og 3.17). Cruisepassasjerene overnatter om bord i skipene, og regnes derfor ikke med blant overnattingsgjestene i Norge, men skilles ut som egen kategori.

Personer som har besøkt Norge i egen lystbåt eller privat fly omfattes ikke av Gjesteundersøkelsen. Det samme gjelder personer som sykler eller går til fots, bruker snøscooter eller går på ski over grensen. For alle disse kategoriene er det mangelen på adekvate registreringsmidler som er problemet. Det antas likevel at tallet på utenlandske gjester som unndrar seg registrering på denne måten, er beskjedent i forhold til det totale omfanget av besøkende.

2.5 Vekting og usikkerhet

2.5.1 Vekting

Den statistikken TØI får fra transportselskapene, Avinor og lufthavnene, de automatiske kjøretøytellingene og de manuelle registreringene på veg gir grunnlaget for å produsere oversiktsstatistikken, det vil si oversikter over antall reisende på alle overganger fordelt på bostedsland. Resultatene herfra brukes så for å *vekta* resultatene fra intervjuene, slik at man kan beregne reisemål, reises varighet, overnattingsmåter og øvrige resultater fra spørreskjemaene. Dette er nødvendig fordi antall intervjuer fra grensestedene varierer svært mye. For eksempel får vi forholdsmessig langt flere intervjuer fra fergepassasjerene enn fra dem som reiser ut på en av vegovergangene.

Vektingen foregår separat for hver av de tre sesongene og for hver transportform (veg, ferge, tog, rutebuss og fly). Dessuten blir det vektet separat for Sør-Norge og Nord-Norge på veg, for Østlandet og Vestlandet på ferge, for hver grenseovergang på tog, for hvert selskap på buss og for Gardermoen lufthavn spesielt for fly. Endelig blir det laget separate vektingsfaktorer for noen viktige bostedsland, eventuelt grupper av bostedsland og i enkelte tilfeller også kjøretøytype (personbil, bobil og bil med campingvogn).

2.5.2 Om usikkerheten i resultatene

Dersom man på forhånd, før stratifisering, av ulike grunner bestemmer seg for å utelukke deler av populasjonen, betegnes dette i litteraturen som *dekningsfeil* (Salant og Dillman, 1994). I denne undersøkelsen er det noen få feilkilder av denne typen, blant annet som en konsekvens av begrensede ressurser. Noen av de mindre veggrenseovergangene er ikke dekket av undersøkelsen, og noen er dekket i mindre grad (på grunn av ressurshensyn) enn de ideelt sett kunne være. Videre dekker ikke undersøkelsen personer som besøker Norge med lystbåt, tråsykkel eller til fots, da slike besøk ikke registreres. Det er grunn til å tro at dekningsfeilene i denne undersøkelsen er beskjedne og at de ligger godt innenfor de øvrige usikkerhetsmarginer.

Ved automatiske og manuelle registreringer kan det oppstå mange typer *målefeil*. Dette kan skyldes tekniske problemer som for eksempel feil med apparatur, eller

det kan skyldes dårlige værforhold, uleselige kjennemerker på biler og en rekke andre forhold. Det kan også skyldes menneskelig svikt av ulike slag. I denne undersøkelsen er det lagt stor vekt på å unngå at slike feil skal få stor betydning for resultatene.

Når det gjelder intervjuundersøkelsene spesielt, oppstår målefeilene stort sett ved at respondentene gir unøyaktige og/eller upresise svar. For å minimalisere denne feilkilden, tilstrebes en intervjusituasjon der intervjuet skjer i rolige former og uten tidspress og at skjemaets omfang er tilpasset den tiden respondenten har til rådighet. Intervjuer av bilister i fergehavnen mens de venter på å kjøre om bord, er eksempel på en god intervjusituasjon. Spørreskjemaene er utformet med tanke på klare og entydige spørsmål og er basert på mange års erfaringer. Intervjukorpset består av dyktige, erfarne og språkmektige medarbeidere.

Lav svarprosent er ikke egentlig et problem i seg selv, men bare hvis dette resulterer i skjevheter i utvalget. Feil kan oppstå både ved at spørreskjemaet ikke besvares og ved at skjemaet besvares mangelfullt. Ved grenseundersøkelser på veg der respondentene vinkes inn til intervju, er svarprosenten meget høy, vanligvis omkring 90–95 prosent. Ved undersøkelser i fergehavnene, der intervjusituasjonen også er meget gunstig, ble det registrert en svarprosent på hele 95 prosent sommeren 2009. Svarprosentene for rutebusser og for tog ligger på et noe lavere nivå, dvs. om lag 80 prosent. Gjennomsnittlig svarprosent i lufthavnene var 88. (Svarprosenten beregnes her som andelen av utdelte spørreskjema som returneres utfylt.)

Omfanget av og fordelingen på bostedsland for fergepassasjerene bygger på data fra fergeselskapene. Disse regnes generelt for å være av god kvalitet. En ulempe er det at vi ikke får gode omfangstall fra de landene som har få turister med ferge til Norge, fordi disse ofte inkluderes i restkategorien «andre land». Som tidligere nevnt er svarprosenten høy. Generelt regnes derfor kvaliteten på fergestatistikken som god, men det tas likevel forbehold om betydelige usikkerheter for de landene der det er få reisende til Norge.

For trafikken på veg er kvaliteten på totalstatistikken god, men utvalgsteknikken vil alltid føre med seg usikkerhet i anslagene. Størst absolutt usikkerhet er knyttet til tallene for Sverige og Finland, der relativt små feilanslag i estimatene for reiseformål og reizens varighet kan gi betydelige absolutte feilanslag på anslått reiseomfang. For vegtrafikken fra disse landene antas at det er en usikkerhet på +/- 6 – 10 prosent. Spesielt gjelder dette grenseovergangen ved Svinesund, hvor det er en del usikkerhet i fordelingen mellom feriegjester og andre reisende, og spesielt for svenske reisende der. Det er et opplagt behov for å forbedre datagrunnlaget på veg gjennom flere tellinger og intervjuer, som er en kontinuerlig prosess for forbedring av undersøkelsen i tiden fremover.

Grunnlaget for undersøkelsen på jernbane og rutebuss er generelt bra. Imidlertid ligger det alltid en usikkerhet i det faktum at antallet tog og busser som det intervjues på, er begrenset.

Fordelingen på bostedsland, reiseformål og estimatene for oppholdets varighet for flypassasjerene hentes dels fra Avinors reisevaneundersøkelser, dels fra våre egne undersøkelser på lufthavnene som har rutetraffic med utlandet. Avinors undersøkelser er svært omfattende og gir et godt grunnlag for blant annet nasjonsfordeling. Disse suppleres med våre egne undersøkelser, der vi bruker det

samme skjema som vi bruker for gjestene som kommer med andre transportmidler. En må likevel huske at reisevaneundersøkelsene på fly er utvalgsundersøkelser og derfor belagt med usikkerhet. På grunn av at ankomster med fly har et stort omfang, kan selv små relative feilanslag utgjøre betydelige absolutte feil.

I tabellene i denne rapporten er tallene avrundet til tusen enheter, i noen tabeller er enheten hundre. *Tallet 0 brukes når antallet er mindre enn 500 respektive 50.* Såpass spesifiserte oppgaver kan imidlertid gi inntrykk av en nøyaktighet som ikke er reell. *Når tallene refereres, bør man derfor avrunde dem ytterligere.*

2.5.3 Endringer av beregninger for tidligere år

Resultatene av beregningene for det siste året er i prinsippet å betrakte som foreløpige og kan endres dersom nye data gir grunnlag for det. Størrelsen på endringene kan variere fra år til år. For eksempel er det endelige antall overnattingsgjester for 2008 beregnet til 4,40 millioner i denne rapporten, mens det foreløpige tallet som ble presentert i årsrapporten for 2008 (Rideng og Grue 2008) var 4 44 millioner, altså en forskjell på 40 000 eller én prosent.

3 Hovedresultater for hele året 2009

I dette kapitlet gis en samlet oversikt over den utenlandske forretnings- og ferietrafikken til Norge for hele året 2009. Oversikten gis i form av tabeller.

Tallene for sommersesongen er i prinsippet foreløpige. For å få resultater for hele året så raskt som mulig, har en estimert tall for høstsesongen (oktober-desember). Disse estimatene bygger på fjorårets oppgaver, samt på den statistikk og de trafikk tall vi hadde innhentet da beregningene ble utført. Tallene for fjoråret er endelige, i denne rapporten gjelder det tallene for 2008. De tallene som er endret i forhold til det som ble presentert i årsrapporten for 2008, er satt i kursiv.

3.1 Totaloversikt for utenlandske besøk og gjestedøgn

Det kom om lag 4,3 millioner utenlandske overnattingsgjester til Norge i 2009. 1,33 millioner utlendinger var på dagsbesøk i Norge i det samme året. I tillegg har 430 000 cruisepassasjerer besøkt en eller flere norske havner

Tabell 3.1: Utenlandsk forretnings- og ferietrafikk i Norge. Registrert ved utreise fra Norge i 2009. Enhet = 1000.

Table 3.1: Foreign business and holiday travel in Norway 2009 (in thousands). Border registration upon departure from Norway. Refer to Table A in the report Summary for row category translation.

	I alt	Veg	Ferge	Cruise	Fly	Tog/Rutebuss
Ankomster i alt	6 044	2 568	969	430	1 959	119
- På dagsreise	1 326	923	221		173	10
- Cruisepassasjerer*	430			430		
- Overnattingsgjester	4 288	1 645	748		1 786	109
-- på tjenestereise	1 050	196	73		758	23
-- på feriereise	3 238	1 449	675		1 028	86
Gjestedøgn i alt	28 294	8 206	6 919		12 484	685
- Gjestedøgn på tjenestereise	5 348	779	584		3 853	132
- Gjestedøgn på feriereise	22 946	7 427	6 335		8 631	553
Motorkjøretøyer i alt	1 192	993	200			
- Personbiler	1 102	916	185			
- Bobiler	55	47	8			
- Biler m/camp.vogn	20	17	3			
- Busser	15	12	3			

TØI rapport 1045/2009

*Merk at tall for cruisepassasjerer gjelder utenlandske passasjerer som har hatt ett eller flere besøk i norske havner.

Tallet på utenlandske gjester til Norge i 2009 gikk ned med én prosent. Nedgangen skyldes i sin helhet færre gjester som brukte fly ut av Norge

Tabell 3.2: Utenlandske overnattingsgjester i Norge 2004-2009 etter transportmiddel ved utreise. Enhet = 1000.

Table 3.2: Foreign overnight stays in Norway, 2004-2009, by transport mode upon departure (in thousands).

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Endring i % 2008-2009
I alt	3 628	3 824	4 070	4 377	4 347	4 288	-1
Veg	1 398	1 447	1 474	1 562	1 610	1 645	2
Ferge	694	709	750	808	731	748	2
Fly	1 414	1 588	1 756	1 916	1 901	1 786	-6
Tog og rutebuss	123	80	91	92	106	109	3

TØI rapport 1045/2009

Stagnasjon i den utenlandske ferietrafikken til Norge i 2009, nedgang i forretningstrafikken

Tabell 3.3: Utenlandsk forretnings- og ferietrafikk i Norge. Registrert ved utreise fra Norge 2005-2009. Enhet = 1000.

Table 3.3: Foreign business and holiday travel in Norway, 2005-2009 (in thousands). Border registration when departing Norway. Refer to Table A in the report Summary for row category translation.

	2005	2006	2007	2008	2009	Endring i % 2008-2009
Ankomster i alt	5 418	5 738	6 017	6 054	6 044	0
- På dagsreise	1 270	1 298	1 308	1 326	1 326	0
- Cruisepassasjerer*	324	355	332	381	430	13
- Overnattingsgjester	3 824	4 070	4 377	4 347	4 288	-1
-- på tjenestereise	911	970	1 082	1 135	1 050	-7
-- på feriereise	2 913	3 101	3 296	3 212	3 238	1
Gjestedøgn i alt	25 781	27 215	29 169	28 726	28 294	-2
- Gjestedøgn på tjenestereise	4 020	4 458	4 975	5 614	5 348	-5
- Gjestedøgn på feriereise	21 761	22 757	24 194	23 112	22 946	-1
Motorkjøretøyer i alt	1 071	1 088	1 160	1 153	1 192	3
- Personbiler	986	1 013	1 076	1 060	1 102	4
- Bobiler	48	41	50	55	55	-1
- Biler m/camp.vogn	23	20	21	21	20	-4
- Antall busser	14	14	13	17	15	-11

TØI rapport 1045/2009

*Antall cruisepassasjerer i perioden 2005-2006 omfatter alle som har besøkt Oslo havn og/eller Bergen havn. Fra og med 2007 omfatter antall cruisepassasjerer alle som har besøkt en eller flere norske havner

Tallet på svenske overnattingsgjester økte betydelig i 2009, men for øvrig var det nedgang for de aller fleste land. Nedgangen var sterkest for Polen og en del andre østeuropeiske land, samt for Japan

Tabell 3.4: Utenlandske overnattingsgjester i Norge etter bostedsland 2005–2009 og etter transportmiddel ved utreise for året 2009. Enhet = 1000.

Table 3.4: Foreign overnight stays in Norway 2005–2009 and by country of residence and transport mode upon departure (2009) (in thousands).

	2005	2006	2007	2008	2009			
					2009	Endring i % 2008–2009	Fly, tog og rutebuss	
I alt	3 824	4 070	4 377	4 347	4 288	-1	2 393	1 895
Sverige	955	1 027	1 087	1 130	1 220	8	937	283
Danmark	569	555	576	571	553	-3	375	178
Finland	264	243	254	260	242	-7	193	49
Storbritannia	318	373	376	341	315	-8	16	299
Nederland	170	172	197	195	189	-3	110	79
Belgia	41	42	42	40	36	-8	8	28
Frankrike	114	119	133	127	123	-4	23	100
Tyskland	607	626	650	603	598	-1	397	201
Italia	62	63	65	60	59	-2	11	48
Sveits	46	45	46	39	38	-2	10	28
Østerrike	25	21	27	27	26	-6	11	15
Spania	57	65	79	77	74	-4	9	65
Polen*		90	156	202	174	-14	91	83
Rusland	31	41	45	64	65	1	47	18
Europa ellers	249	216	206	231	199	-14	77	122
USA	146	163	177	136	125	-8	1	124
Japan	41	37	32	29	25	-17	0	25
Øvrige land	129	172	229	215	227	6	77	150

TØI rapport 1045/2009

*Polen er regnet med under "Europa ellers" i 2005

28 millioner utenlandske gjestedøgn i 2009. Finner, svensker og japanere har kortest opphold i Norge, polakker og amerikanere har lengst

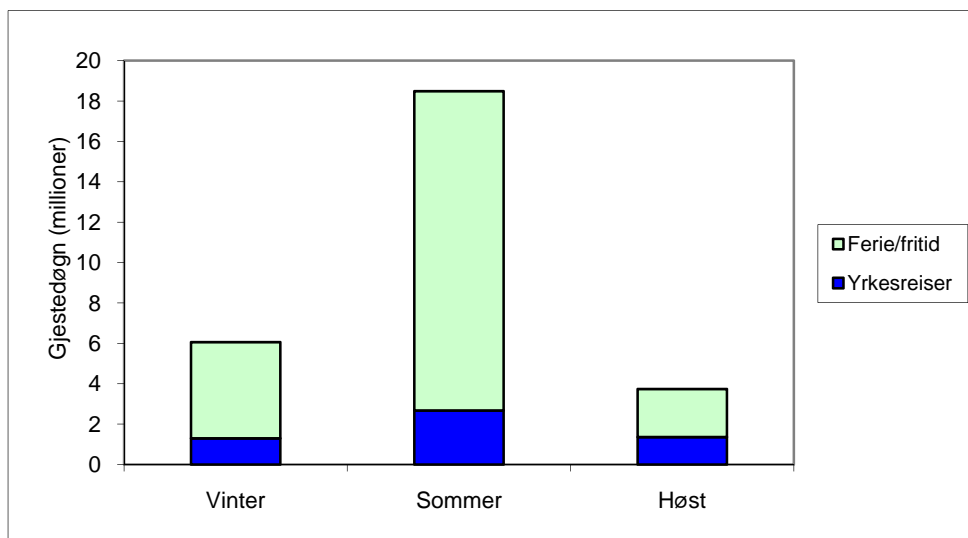
Tabell 3.5: Utenlandske gjestedøgn i Norge etter bostedsland 2006–2009 og gjennomsnittlig antall gjestedøgn per reisende og gjestedøgn etter transportmiddel ved utreise 2009. Enhet for gjestedøgn = 1000.

Table 3.5: Foreign guest nights in Norway by country of residence 2006–2009 and average number of guest nights per traveller and guest nights by mode of transport upon departure 2009 (in thousands).

					2009			
	2006	2007	2008	2009	Gj. ant. døgn	Endring i % 2008–2009	Veg og ferge	Fly, tog og rutebuss
I alt	27 215	29 169	28 726	28 294	6,6	-2	15 123	13 171
Sverige	3 881	4 064	4 397	4 921	4,0	12	3 566	1 355
Danmark	3 264	3 279	3 342	3 194	5,8	-4	2 382	812
Finland	823	915	959	919	3,8	-4	707	212
Storbritannia	2 370	2 250	2 086	1 846	5,9	-12	137	1 709
Nederland	1 604	1 771	1 851	1 653	8,7	-11	1 135	518
Belgia	291	310	284	267	7,4	-6	88	179
Frankrike	1 005	1 061	997	968	7,9	-3	222	746
Tyskland	5 859	6 046	5 549	5 473	9,2	-1	4 135	1 338
Italia	484	498	421	423	7,2	0	109	314
Sveits	341	351	292	297	7,8	2	98	199
Østerrike	152	195	194	201	7,9	4	104	97
Spania	602	698	627	591	8,0	-6	55	536
Polen	920	1 395	2 000	1 761	10,1	-12	693	1 068
Russland	319	362	434	476	7,4	10	250	226
Europa ellers	1 772	1 866	1 842	1 847	9,3	0	772	1 075
USA	1 683	1 790	1 344	1 233	9,9	-8	10	1 223
Japan	166	141	138	119	4,9	-14	0	119
Øvrige land	1 679	2 196	1 969	2 105	9,3	7	660	1 445

TØI rapport 1045/2009

Forretningstrafikken er relativt jevnt fordelt over året, mens nesten 70 prosent av feriegjestedøgnene er knyttet til sommersesongen (mai–september)

TØI rapport 1045/2009

Figur 3.1: Utenlandsk forretnings- og ferietrafikk i Norge 2009 etter sesong. Millioner gjestedøgn.

Figure 3.1: Foreign business and holiday travel in Norway 2009 (million guest nights) by season. (Winter, summer, and autumn seasons. Upper column section: holiday; lower: business).

Overnatting hos slekt og venner, på hotell og på hytte er de mest vanlige overnattingsformene blant utenlandske gjester på besøk i Norge

Tabell 3.6: Utenlandske gjestedøgn for alle gjester som reiser ut av Norge med bil, turbuss, tog/rutebuss og fly, etter overnattingsmåte. 2007–2009. Prosent. N = antall gjestedøgn i tusen.

Table 3.6: Distribution of foreign guest nights for all guests departing Norway by car, coach, rail/bus or air, by type of accommodation, 2007–2009, (per cent), (N=number of guest nights, in thousands).

	2007		2008		2009		
	I alt	I alt	I alt	I alt	Bil/ferge	Turbuss	Tog/Rutebuss/Fly
I alt (N)	100 (29 169)	100 (29 283)	100 (28 294)	100 (28 294)	100 (13 996)	100 (1 127)	100 (13 171)
Hotell	23	21	19	19	15	80	25
Pensjonat, kro, vandrerhjem etc.	3	4	4	4	2	1	7
Campinghytte	6	5	5	5	10	7	2
Telt, bobil, bil m/campingvogn på campingplass	8	10	9	9	20	0	1
Fri camping	3	4	4	4	9	0	1
Leid hytte	16	15	16	16	18	10	5
Egen eller lånt hytte	4	5	5	5	6	0	2
Slekt og venner	26	25	26	26	15	0	38
Hurtigruten*		2	3	3	1	0	5
Annet	11	9	9	9	4	2	14

TØI rapport 1045/2009

* "Hurtigruten" ble regnet med under "Annet" i 2007

3.2 Ferie- og fritidsreiser

Utenlandske feriegjester er i gjennomsnitt sju dager i Norge. De som bruker ferge og fly er her lengst

Tabell 3.7: Antall ankomster og gjestedøgn for utenlandske feriegjester med minst én overnatting i Norge 2007–2009 og fordelt etter transportmiddel ved utreise 2009. Enhet = 1000.

Table 3.7: Number of arrivals and guest nights for foreign holiday visitors with at least one overnight in Norway, 2007–2009, and by mode of transport upon departure, 2009 (in thousands).

	2007	2008	2009	2009			
	I alt	I alt	I alt	Veg	Ferge	Fly	Tog/Rutebuss
Feriegjester som overnatter	3 296	3 213	3 238	1 449	675	1 028	86
Gjestedøgn	24 194	23 112	22 946	7 427	6 335	8 631	553
Gj.snittlig antall døgn i Norge	7,3	7,2	7,1	5,1	9,4	8,4	6,4

TØI rapport 1045/2009

I perioden 2004 – 2007 har ferie- og fritidstrafikken fra utlandet målt etter antall ankomster vokst jevnt og trutt. Men i 2008 og 2009 har antallet utenlandske feriegjester stagnert

Tabell 3.8: Utenlandsk ferietrafikk i Norge etter bostedsland. Antall ankomster for overnattingsgjester 2004–2009. Enhet = 1000.

Table 3.8: Foreign holiday travel in Norway by country of residence. Number of arrivals for overnights guests, 2004–2009 (in thousands).

	Antall ankomster						Endring i % 2008–2009
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
I alt	2 781	2 913	3 101	3 296	3 213	3 238	1
Sverige	689	715	775	796	820	912	11
Danmark	462	445	433	449	439	430	-2
Finland	181	221	203	214	214	199	-7
Storbritannia	192	201	244	235	203	199	-2
Nederland	114	133	132	155	152	154	1
Belgia	22	27	27	26	24	21	-12
Frankrike	86	90	95	106	99	101	1
Tyskland	500	514	526	544	496	507	2
Italia	58	47	46	48	42	44	4
Sveits	31	37	37	37	30	30	3
Østerrike	21	19	17	21	20	19	-4
Spania	49	47	55	65	61	60	-2
Polen*			74	129	163	139	-15
Russland	22	25	35	37	48	48	-1
Europa ellers	140	186	153	146	168	135	-20
USA	129	103	111	120	85	80	-6
Japan	23	31	27	20	16	14	-12
Øvrige land	64	74	111	148	133	146	10

TØI rapport 1045/2009

*Polen er regnet med under "Europa ellers" i årene 2004-2005

Antall utenlandske gjestedøgn for ferietrafikken gikk ned med én prosent i 2009. I femårsperioden 2004 – 2009 har det vært en betydelig økning av svenske, polske og russiske feriegjester, samt feriegjester fra land utenfor Europa. Nedgangen har relativt sett vært størst for gjester fra Italia, USA og Japan.

Tabell 3.9: Utenlandsk ferietrafikk i Norge etter bostedsland. Antall gjestedøgn 2004–2009. Enhet = 1000.

Table 3.9: Foreign holiday travel in Norway by country of residence. Number of guest nights, 2004–2009 (in thousands).

	Antall gjestedøgn						Endring i % 2008–2009
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
I alt	21 000	21 761	22 757	24 194	23 112	22 946	-1
Sverige	2 820	2 848	3 090	3 189	3 289	3 726	13
Danmark	3 149	2 994	2 776	2 800	2 828	2 742	-3
Finland	666	790	682	759	797	768	-4
Storbritannia	1 478	1 592	1 875	1 701	1 448	1 338	-8
Nederland	1 222	1 361	1 411	1 579	1 654	1 486	-10
Belgia	200	240	246	267	242	221	-9
Frankrike	805	757	906	932	855	874	2
Tyskland	5 372	5 307	5 286	5 468	4 917	4 934	0
Italia	548	429	410	419	343	355	3
Sveits	320	351	304	313	257	267	4
Østerrike	216	161	134	167	160	172	8
Spania	539	524	550	607	504	478	-5
Polen*			808	1 177	1 617	1 371	-15
Russland	157	209	268	277	317	335	6
Europa ellers	1 216	1 871	1 421	1 423	1 389	1 381	-1
USA	1 398	1 119	1 318	1 383	1 002	919	-8
Japan	108	118	116	87	79	67	-15
Øvrige land	784	1 090	1 156	1 646	1 414	1 512	12

TØI rapport 1045/2009

*Polen er regnet med under "Europa ellers" i årene før 2006

Svenske og finske feriegjester bruker som oftest bil på norgesturen, mens for dansker og tyskere på ferie er ferge den mest foretrukne reisemåte. Flyet er viktigst for feriegjester fra Storbritannia og mer fjerntliggende land

Tabell 3.10: Antall ankomster for utenlandske feriegjester med minst én overnatting i Norge etter bostedsland og transportmiddel ved utreise. 2009. Enhet = 1000.

Table 3.10: Arrivals of foreign holiday visitors with at least one overnight in Norway, by country of residence and mode of transport upon departure, 2009 (in thousands).

	I alt	Prosent	Veg	Ferge	Fly	Tog/Rutebuss
I alt	3 238	100	1 449	675	1 028	86
Sverige	912	28	762	24	72	55
Danmark	430	13	115	232	79	5
Finland	199	6	178	0	20	1
Storbritannia	199	6	5	10	182	2
Nederland	154	5	59	46	48	1
Tyskland	507	16	122	248	134	3
Europa ellers	597	19	208	47	331	9
Øvrige land	240	7	0	68	162	10

TØI rapport 1045/2009

29 prosent av ferieovernattingene skjer hos slekt og venner, 20 prosent på hotell, pensjonat og lignende. Mange ferieovernattinger foretas også i hytte og på campingplass

Tabell 3.11: Andel utenlandske gjestedøgn for alle feriegjester etter overnattingsmåte. 2006-2009. Prosent. N = Antall gjestedøgn (enhet=1000).

Table 3.11: Foreign holiday travel in Norway by accommodation type. Number of guest nights 2006–2009 (per cent). N=number of guest nights in thousands.

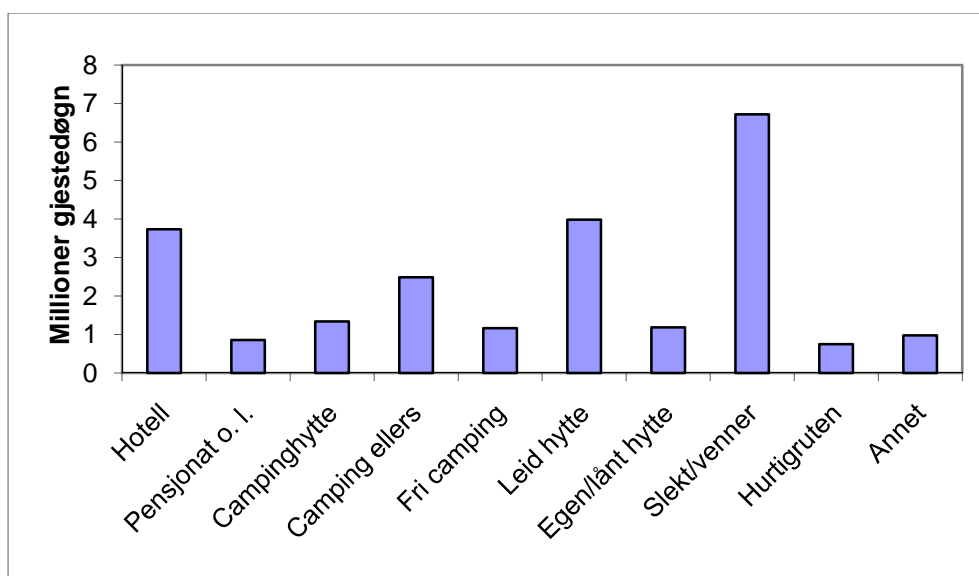
	2006	2007	2008	2009	Antall gjestedøgn 2009 (N)
I alt	100	100	100	100	22 946
Hotell*	22	23	18	16	3 695
Pensjonat o.l.			4	4	850
Campinghytte	14	16	6	6	1 325
Telt, bobil og bil med campingvogn på campingplass**			11	11	2 460
Fri camping	5	4	5	5	1 155
Leid hytte	19	17	16	17	3 940
Egen eller lånt hytte	4	4	5	5	1 175
Slekt og venner	29	30	28	29	6 636
Hurtigruten			2	3	740
Annet	7	6	5	4	970

TØI rapport 1045/2009

*Pensjonat o.l. er regnet under "Hotell" i 2006-2007

** Telt, bobil og bil med campingvogn på campingplass er egnet under "Campinghytte" i 2006-2007

Antall overnattinger for feriegjestene fordelt på overnattingsmåte

TØI rapport 1045/2009

Figur 3.2: Gjestedøgn for utenlandske feriegjester etter overnattingsmåte. 2009. Millioner gjestedøgn.

Figure 3.2: Foreign guest nights for holiday travellers, by type of accommodation, 2009 (million guest nights).

Antallet utenlandske bobiler og biler med campingvogn gikk litt ned i 2009 i forhold til det høye nivået året før

Tabell 3.12: Antall utenlandske bobiler, biler med campingvogn og turbusser utreist fra Norge etter registreringsland. 2008-2009.

Table 3.12: Number of foreign motor home vehicles, cars with caravans and foreign-registered tour coaches departing Norway, by country of residence, 2008–2009.

	2008			2009		
	Bobiler	Biler med campingvogn	Turbusser	Bobiler	Biler med campingvogn	Turbusser
I alt	55 000	21 300	17 100	54 600	20 400	15 200
Sverige	7 800	5 700	4 800	10 300	6 400	6 600
Danmark	1 800	2 100	2 200	1 600	3 600	1 100
Finland	12 800	1 100	1 400	12 400	1 100	1 100
Nederland	8 600	6 200	200	4 700	3 100	700
Tyskland	15 000	4 800	3 600	14 900	4 900	2 000
Øvrige land	9 000	1 400	4 900	10 700	1 300	3 700

TØI rapport 1045/2009

Reisende med utenlandske turbusser stod for to millioner gjestedøgn i Norge 2009. Tilsvarende gjestedøgnsvolum for reisende med bobiler og biler med campingvogn var henholdsvis 1,6 og 0,6 millioner

Tabell 3.13: Utenlandske bobiler, biler med campingvogn og turbusser utreist fra Norge. Gjennomsnittlig personbelegg, antall ankomster, gjennomsnittlig oppholdstid i Norge og antall gjestedøgn. 2009.

Table 3.13: Number of foreign motor home vehicles, cars with caravans and foreign-registered tour coaches departing Norway. Average number of persons per vehicle, number of arrivals, average number of guest nights during the stay in Norway and total number of guest nights. 2009.

	Bobiler	Biler med campingvogn	Busser
Antall kjøretøyer	54 600	20 400	15 200
Gj. snittlig personbelegg	2,5	2,5	30
Antall ankomster	137 000	51 000	456 000
Gj. snittlig antall netter i Norge	11,5 netter	11,0 netter	4,5 netter
Antall gjestedøgn	1 576 000	561 000	2 052 000

TØI rapport 1045/2009

3.3 Forretnings- og tjenestereiser

Den sterke veksten i den utenlandske forretningstrafikken til Norge i 2008 fikk en brå slutt i 2009. Unntaket er først og fremst Sverige og Russland, som også i år økte antall gjestedøgn for forretningsreisende

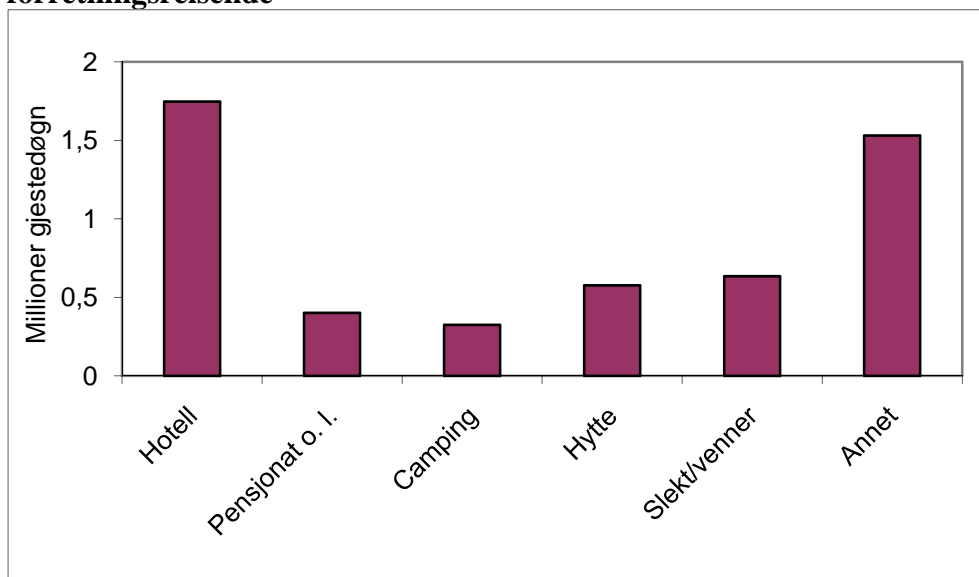
Tabell 3.14: Utenlandsk forretningstrafikk i Norge etter bostedsland. Antall ankomster og antall gjestedøgn for overnattingsgjester, 2007–2009. Enhet = 1000.

Table 3.14: Foreign business travel in Norway by country of residence. Arrivals and guest nights for overnight guests, 2007–2009 (in thousands).

	Antall ankomster				Antall gjestedøgn			
	2007	2008	2009	Endring 2008-2009	2007	2008	2009	Endring 2008-2009
Alt	1 082	1 135	1 050	-7	4 975	5 614	5 348	-5
Sverige	291	310	308	-1	875	1 108	1 195	8
Danmark	128	132	123	-7	479	514	452	-12
Finland	40	46	44	-4	156	162	151	-7
Storbritannia	142	137	116	-15	549	638	508	-20
Nederland	42	44	36	-18	192	197	167	-15
Belgia	15	16	16	-2	43	42	46	10
Frankrike	27	28	22	-21	129	142	94	-34
Tyskland	106	108	91	-15	578	632	539	-15
Italia	17	17	15	-14	79	78	68	-13
Sveits	10	9	8	-17	38	35	30	-14
Østerrike	7	8	7	-9	28	34	29	-15
Spania	14	16	14	-13	91	123	113	-8
Polen	27	39	36	-10	218	383	390	2
Russland	8	16	17	6	85	117	141	21
Europa ellers	55	63	61	-3	396	453	466	3
USA	57	50	45	-11	407	342	314	-8
Japan	12	13	10	-22	54	59	52	-12
Øvrige land	80	83	81	-2	550	555	593	7

TØI rapport 1045/2009

Hotell er den viktigste overnattingsformen for utenlandske forretningsreisende

TØI rapport 1045/2009

Figur 3.3: Gjestedøgn for utenlandske forretningsreisende etter overnattingsmåte, 2009. Millioner gjestedøgn.

Figure 3.3: Foreign guest nights for business travellers, by accommodation type, 2009 (million guest nights).

3.4 Dagsreiser og cruisetrafikk

Flere svenske og tyske dagsreiser til Norge i 2009 enn i 2008

Tabell 3.15: Utenlandske dagsreiser i Norge etter bostedsland, 2007–2009 og etter transportmiddel ved utreise 2009. Enhet = 1000.

Table 3.15: Foreign day trippers in Norway by country of residence 2007–2009, and transport mode upon departure 2009 (in thousands).

	I alt			Endring i % 2008–2009	Transportmiddel ved utreise 2009		
	2007	2008	2009		Ferge	På veg	Fly/tog/buss
I alt	1 308	1 326	1 326	0	221	923	182
Sverige	828	808	832	3	22	752	58
Danmark	127	131	125	-5	82	5	38
Finland	153	154	146	-5	0	136	10
Storbritannia	29	24	17	-32	1	1	15
Tyskland	99	120	128	7	109	8	11
Andre land	72	89	78	-12	7	21	50

TØI rapport 1045/2009

Tallet på cruiseturister som besøkte en eller flere norske havner i 2009 er beregnet til 430 000, og dette er ny rekord. Men antall skipsanløp i havnene gikk noe ned

Tabell 3.16: Cruisetrafikken i norske havner. Tallet på skipsanløp og antall utenlandske passasjerer. Beregnede tall. 2003–2009.

Table 3.16: Cruise traffic in Norwegian harbours. Number of ship arrivals and number of foreign passengers. Estimated counts, 2003-2009.

År	Antall skipsanløp	Antall passasjerer*
2003	1 358	254 000
2004	1 401	302 000
2005	1 497	324 000
2006	1 504	355 000
2007	1 452	332 000
2008	1 633	381 000
2009	1 572	430 000

TØI rapport 1045/2009

Datakilder: Cruise Norway, Oslo Havnevesen og Bergen Havnevesen

*"Antall passasjerer" i årene 2003-2006 er antall cruisepassasjerer som har besøkt enten Oslo, Bergen eller eventuelt begge disse havner. For årene 2007-2009 gjelder "antall passasjerer" de som har besøkt *en eller flere* norske havner

Det kommer cruiseturister til Norge fra mange land, men Storbritannia og Tyskland er i særklasse de to største markedene. Italia og Spania er også cruisemarkeder i sterk vekst

Tabell 3.17: Antall cruisepassasjerer etter bostedsland. Beregnede tall. 2005–2009.

Table 3.17: Cruise traffic in Norwegian harbours. Foreign passengers by country of residence. Estimated counts, 2005-2009.

Bostedsland	Antall cruisepassasjerer*				
	2005	2006	2007	2008	2009
I alt	324 000	355 000	332 000	381 000	430 000
Storbritannia	90 000	97 000	96 000	115 000	118 000
Tyskland	89 000	96 000	82 000	95 000	116 000
USA	61 000	60 000	46 000	45 000	50 000
Italia	20 000	23 000	25 000	25 000	34 000
Spania	14 000	17 000	23 000	28 000	31 000
Frankrike	8 000	10 000	11 000	11 000	13 000
Nederland	4 000	4 000	5 000	8 000	14 000
Øvrige land	38 000	48 000	44 000	54 000	54 000

TØI rapport 1045/2009

* "Antall cruisepassasjerer" i årene 2005-2006 er antall cruisepassasjerer som har besøkt enten Oslo, Bergen eller eventuelt begge disse havner. For år 2007-2009 gjelder antall passasjerer de som har besøkt *en eller flere* norske havner

4 Hovedtall for vintersesongen 2009

4.1 Totaltrafikken

Tabell 4.1 viser hovedresultatene fra vintersesongen 2009. Det kom om lag 1,45 millioner utenlandske reisende til Norge i de fire første månedene i 2009. Av disse var 1 090 000 overnattingsgjester, en nedgang på fire prosent i forhold til året før.

Tabell 4.1: Utenlandsk ferie- og forretningstrafikk i Norge. Registrert ved utreise fra Norge vintersesongen 2009. Enhet = 1000.

Table 4.1: Foreign business and holiday travel in Norway, winter season 2009 (in thousands). Border registration upon departure from Norway.

	I alt	Veg	Ferge	Fly	Tog/Rutebuss
Ankomster i alt	1 456	644	269	509	33
- På dagsreise	365	245	68	50	2
- Overnattingsgjester	1 091	399	202	460	31
-- herav på tjenestereise	294	57	15	216	7
-- herav på feriereise	797	342	187	244	24
Gjestedøgn i alt	6 060	1 903	1 288	2 645	224
- gjestedøgn på tjenestereise	1 302	200	108	956	38
- gjestedøgn på feriereise	4 758	1 703	1 180	1 689	186

TØI rapport 1045/2009

I vintersesongen er fly litt mer brukt som transportmåte (35 prosent av de reisende) enn i sommersesongen (32 prosent, jfr. Tabell 5.1). Omtrent en halv million reisende ankom Norge med fly vinteren 2009. Fly er klart viktigste transportmåte for de som reiser i arbeidets medfør, siden 73 prosent av de forretningsreisende brukte fly fra Norge vinteren 2009. Feriereisende er derimot i langt større grad bilturister.

Til sammen tilbrakte utenlandske besøkende drøyt 6 millioner gjestedøgn i landet fra januar til april 2009. Det er omtrent på samme nivå som i 2008. Feriemarkedet er klart dominerende målt i antall gjestedøgn, siden nesten fire av fem (79 prosent) utenlandske gjestedøgn var tilbrakt av feriereisende vinteren 2009.

Tabell 4.2 viser utviklingen i besøket for vintersesongen i perioden 2005-2009. Nedgangen var sterkest blant forretningsreisende vinteren 2009, der det kom 13 prosent færre gjester enn det gjorde i vintersesongen 2008.

Til tross for en nedgang på 4 prosent i antall ankomster, har imidlertid en økning i reisenes gjennomsnittlige varighet ført til at antallet gjestedøgn lå på omtrent samme nivå som i året før.

Tabell 4.2: Utenlandsk forretnings- og ferietrafikk i Norge. Registrert ved utreise fra Norge vintersesongene 2005–2009. Enhet = 1000.

Table 4.2: Foreign business and holiday travel in Norway, winter seasons 2005–2009 (in thousands). Border registration upon departure from Norway

	2005	2006	2007	2008	2009	Endring i % 2008–2009
Ankomster i alt	1283	1357	1 416	1 515	1 456	-4
På dagsreise	339	364	360	383	365	-5
Overnattingsgjester	944	993	1 056	1 131	1 091	-4
-- på tjenestereise	259	273	307	337	294	-13
-- på feriereise	685	720	749	794	797	0
Gjestedøgn i alt						
- Gjestedøgn på tjenestereise	994	1082	1 285	1 398	1 302	-7
- Gjestedøgn på feriereise	4280	4436	4 484	4 646	4 758	2

TØI rapport 1045/2009

Tabell 4.3 og 4.4 viser henholdsvis antall overnattingsgjester og gjestedøgn for vintersesongene 2004–2009 etter bostedsland. Nedgangen var tydelig for de fleste land, bortsett fra for Sverige og noen mindre markeder. Nær én av tre overnattingsgjester (32 prosent) var en svenske vinteren 2009. Tyskland, Frankrike og Finland hadde sterkest nedgang i antall overnattingsgjester i Norge.

Tabell 4.3: Utenlandske overnattingsgjester i Norge vintersesongene 2004–2009 etter bostedsland. Enhet = 1000.

Table 4.3: Foreign overnight stays in Norway, winter seasons 2004–2009, by country of residence (in thousands).

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Endring i prosent 2008–2009
I alt	871	944	993	1 056	1 131	1 091	-4
Sverige	290	308	328	337	351	351	0
Danmark	262	255	240	234	255	238	-6
Finland	30	35	34	35	36	31	-11
Storbritannia	77	91	98	107	105	101	-4
Nederland	20	24	27	28	30	27	-10
Tyskland	82	89	92	89	98	85	-13
Frankrike	13	11	12	17	20	18	-13
USA	26	23	25	27	24	22	-8
Øvrige land	71	108	137	182	212	218	3

TØI rapport 1045/2009

Målt i antall gjestedøgn har gjester fra Sverige blitt relativt viktigere siden 2004 sammenlignet med overnattingsgjester fra f eks Danmark, Tyskland og Finland. Dette kom tydeligst frem vinteren 2009, da Sverige viste en klar økning (19 prosent) fra året før målt i antall gjestedøgn, mens gjester fra de fleste andre land hadde en betydelig nedgang i antall gjestedøgn.

Tabell 4.4: Utenlandske gjestedøgn i Norge vintersesongene 2004–2009 etter bostedsland. Enhet = 1000.

Table 4.4: Foreign guest nights in Norway, winter seasons 2004–2009, by country of residence (in thousands).

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Endring i % 2008–2009
I alt	4 826	5 273	5 518	5 769	6 044	6 060	0
Sverige	1 109	1 132	1 215	1 260	1 287	1 528	19
Danmark	1 513	1 480	1 389	1 281	1 429	1 342	-6
Finland	107	116	123	136	139	114	-18
Storbritannia	395	526	587	593	606	522	-14
Nederland	116	145	172	161	156	142	-4
Tyskland	642	623	654	639	687	614	-11
Frankrike	98	78	76	86	107	97	-9
USA	208	191	208	197	180	179	-1
Øvrige land	638	982	1 094	1 416	1 453	1 522	5

TØI rapport 1045/2009

4.2 Feriereisende og skiturister

Tabell 4.5 viser *feriebaserte* ankomster og gjestedøgn i vintersesongene 2007–2009. Det store danske vinterferiemarkedet viste en nedgang på seks prosent i 2009 målt både i antall ankomster og i antall gjestedøgn. Det var også nedgang for både det britiske og tyske vintermarkedet. Derimot var det en sterk vekst i antall svenske gjestedøgn i vintersesongen 2009, noe som særlig skyldtes lengre gjennomsnittlig oppholdstid i Norge.

Tabell 4.5: Utenlandsk ferietrafikk i Norge vintersesongene 2007–2009 etter bostedsland. Antall ankomster og antall gjestedøgn for ferierende overnattingsgjester. Absolutte tall og endring fra 2008 til 2009 i prosent. Enhet = 1000

Table 4.5: Foreign holiday travel in Norway, winter seasons 2007–2009 by country of residence. Number of arrivals and guest nights for overnight guests (in thousands)

	Antall ankomster				Antall gjestedøgn			
	2007	2008	2009	Endring i % 2008–2009	2007	2008	2009	Endring i % 2008–2009
I alt	749	794	797	0	4 484	4 646	4 758	2
Sverige	250	256	267	4	1 002	1 015	1 273	25
Danmark	201	218	206	-6	1 167	1 325	1 243	-6
Finland	18	18	16	-8	85	77	65	-16
Storbritannia	64	60	64	7	421	391	369	-6
Nederland	15	17	17	-2	113	117	113	-3
Tyskland	63	67	61	-8	508	547	502	-8
Europa ellers	97	115	123	7	792	797	851	7
USA	11	10	11	10	89	93	92	-1
Øvrige land	30	33	32	-3	307	296	250	-15

TØI rapport 1045/2009

Om lag 54 prosent av alle overnattingsgjester som kom til Norge på vinterferie i 2009, oppga at de var på *skiferie*. Dette tilsvarer rundt regnet 430 000 *skiturister*, som tilbrakte i alt tre millioner gjestedøgn i Norge. Tabell 4.6 og figur 4.1

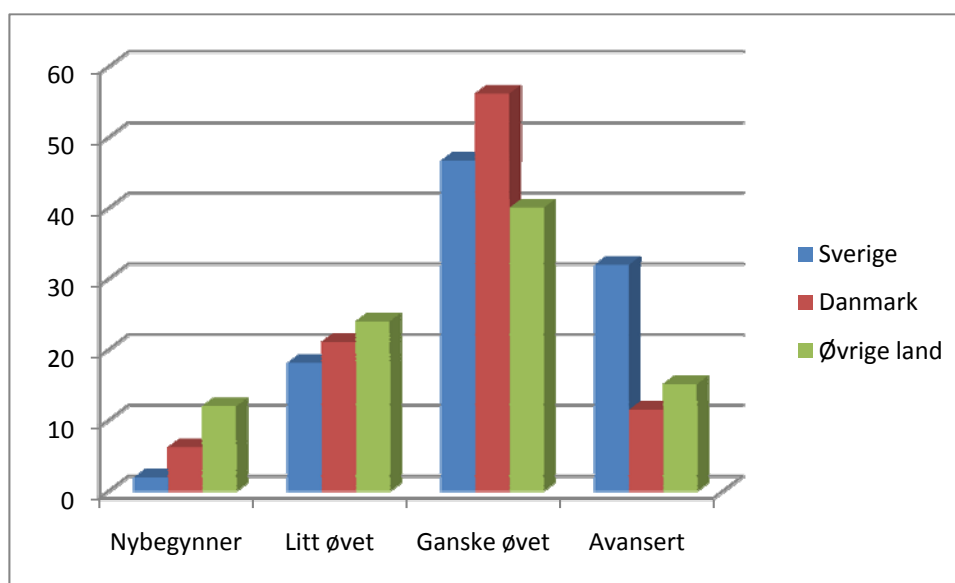
omhandler dette turistsegmentet. Alle skiturister er med enten de har brukt bil eller kollektive transportmidler på reisen fra Norge.

Tabell 4.6: Overnattingsmåte og gjennomsnittlig antall netter for utenlandske skiturister med bil i Norge vintersesongen 2009 etter bostedsland. Prosent

Table 4.6: Distribution of accommodation type for motor tourists on skiing holiday in Norway, winter season 2009, by country of residence (percent)

Overnattingsmåte	Bostedsland				
	I alt	Sverige	Danmark	Tyskland	Øvrige land
I alt	100	100	100	100	100
Hotell	16	8	14	18	26
Pensjonat og lignende	6	5	3	11	17
Leid hytte	62	60	71	61	33
Egen eller lånt hytte	8	21	7	4	0
Hos slekt og venner	5	3	3	2	15
Annet	3	3	2	4	9
Antall netter i Norge	6,6	5,4	6,4	8,9	7,6
Antall respondenter (n)	910	105	610	70	125

TØI rapport 1045/2009

TØI rapport 1045/2009

Figur 4.1 : Eget ferdighetsnivå på ski etter bostedsland (Sverige, Danmark og øvrige land). Prosent

Figure 4.1: Self-reported skill level for skiers by country of residence (Sweden Denmark and other countries) (per cent). (Beginner level left column, and advanced level right).

En tredel av de svenske skituristene som kommer til Norge vurderer sitt eget ferdighetsnivå til å være ”avansert” (figur 4.1), bare en tidel av de danske gjester gjør det samme. De fleste skituristene oppgir å være ”ganske øvet”. Få er nybegynnere, høyest andel nybegynnere er det blant de som kommer fra land utenfor Norden.

5 Sommersesongen 2009

Tallene for 2009 er foreløpige

Tallene for 2008 er endelige, mens tallene for 2009 er foreløpige. Tall for 2008 i tabellene som er endret i forhold til det som tidligere er presentert, er satt i *kursiv*.

5.1 Totaloversikt for ankomster og gjestedøgn

5.1.1 All utenlandsk ferie- og forretningstrafikk for alle transportmidler

Gjesteundersøkelsen dekker, som tidligere nevnt, alle transportformer og både ferie- og forretningsreiser. Totaltallene for sommersesongen (mai–september) 2009 er gjengitt i tabell 5.1.

Tabell 5.1: Utenlandsk ferie- og forretningstrafikk i Norge. Registrert ved utreise fra Norge sommersesongen 2009. Enhet = 1000.

Table 5.1: Foreign business and holiday travel in Norway, summer season 2009 (in thousands). Border registration upon departure from Norway.

	I alt	Veg	Ferge	Fly	Tog/Rutebuss
Ankomster i alt	3 080	1 471	567	986	56
- På dagsreise	645	466	103	72	4
- Overnattingsgjester	2 435	1 005	464	914	52
-- herav på tjenestereise	452	91	32	321	8
-- herav på feriereise	1 983	914	432	593	44
Gjestedøgn i alt	18 495	5 537	5 028	7 595	335
- gjestedøgn på tjenestereise	2 683	418	269	1 942	54
- gjestedøgn på feriereise	15 812	5 119	4 759	5 653	281
Antall kjøretøyer					
Personbiler	596	482	114		
Bobiler	52	46	6		
Biler m/ campingvogn	20	17	3		
Busser	9	7	2		

TØI rapport 1045/2009

I løpet av sommersesongen 2009 fant knapt 3,1 millioner utenlandske besøkende veien til Norge. Nesten 2,5 millioner av disse overnattet i Norge i løpet av reisen. Nær 2,0 millioner var her i ferie- og fritidssammenheng, mens de resterende nesten en halv million besøkende var i Norge på forretningsreise. Drøyt fire av fem overnattingsgjester var på ferie- eller fritidsreise, og andelen har økt med i overkant av ett prosentpoeng fra året før i forhold til forretningstrafikken. Om lag

85 prosent av de til sammen 18,5 millioner gjestedøgnene sommeren 2009 kan tilskrives ferieseegmentet.

Flest av de besøkende reiste via grenseovergangene på veg, og nesten 1,5 millioner ankomster skjedde via grenseovergangene til Sverige, Finland og Russland. Av disse var det drøyt to tredeler som tilbrakte minst en natt i Norge, mens ca en tredel var her på dagsbesøk. Mange av reisene via grenseovergangene på veg ble foretatt av svensker og finner på relativt korte besøk i Norge.

I underkant av en million besøkende kom med fly, noe som genererte 7,6 millioner gjestedøgn. Nesten to millioner av disse gjestedøgnene kom i form av forretningsbesøk til Norge. Forretningsreisende med fly stod for mer enn dobbelt så mange gjestedøgn som forretningsreisende med alle de andre transportmåtene til sammen. Fly er fortsatt den dominerende reisemåten for forretningstrafikk til Norge.

Selv om flyturstene var færre i antall enn de som kom via grenseovergangene på veg, så genererte de likevel flere gjestedøgn til sammen på grunn av lengre gjennomsnittlig oppholdstid per person. Reisende med tog eller buss stod for under to prosent av de utenlandske gjestedøgnene i Norge. Målt i antall besøkende og gjestedøgn er tog og buss fortsatt marginale transportformer for utenlandstrafikken. På veiene er også personbiltrafikken dominerende i forhold til rutebuss målt i antall kjøretøyer som transportmiddel for utenlandske besøkende. Nesten 600 000 utenlandske personbiler krysset grensen, og utlendinger i vel 50 000 bobiler og 20 000 biler med campingvogner reiste på ferie i Norge.

Som det fremgår av tabell 5.2, viser totalstatistikken for perioden 2005-2009 at antall ankomster sommeren 2009 var omtrent likt med året før, men fortsatt litt lavere enn toppnoteringen sommeren 2007. Antallet personer på dagsreiser har økt med 3 prosent fra 2008 til 2009, dvs. ca 20 000 flere besøkende, mens antallet overnattingsgjester har gått tilsvarende ned. For de utenlandske overnattingsgjestene var det en svak nedgang for sommersesongen på tre og én prosent i henholdsvis 2008 og 2009. Til tross for en nedgang på vel 100 000 overnattingsgjester siden toppåret 2007, er antallet overnattingsgjester fortsatt over 2006-nivå.

Målt i antall gjestedøgn har det også vært en moderat nedgang fra sommeren 2008 til sommeren 2009, noe som tilsvarer ca 2 prosent færre gjestedøgn sommeren 2009.

Antallet personbiler som krysset grenseovergangene på veg var høyere enn noensinne (10 prosent flere enn i 2008), mens antallet biler med campingvogn og rutebusser gikk ned fra året før.

Tabell 5.2: Utenlandsk forretnings- og ferietrafikk i Norge. Registrert ved utreise fra Norge sommersesongene 2005–2009. Enhet = 1000.

Table 5.2: Foreign overnight stays in Norway, summer seasons 2004-2009, by transport mode upon departure (in thousands).

	2005	2006	2007	2008	2009	Endring i % 2008–2009
Ankomster i alt	2884	3029	3167	3079	3 080	0
- På dagsreise	624	628	629	626	645	3
- Cruisepassasjerer*	324	355	332	381	430	13
- Overnattingsgjester	2 260	2 401	2 539	2 453	2 435	-1
-- på tjenestereise	399	420	454	494	452	-9
-- på feriereise	1 861	1 981	2 085	1 960	1 983	1
Gjestedøgn i alt	17 449	18 388	19 728	18 943	18 495	-2
- Gjestedøgn på tjenestereise	1 988	2231	2 468	2 853	2 683	-6
- Gjestedøgn på feriereise	15 461	16 157	17 260	16 090	15 812	-2
Motorkjøretøyer i alt						
- Personbiler	531	534	575	544	596	10
- Bobiler	46	39	48	52	52	0
- Biler m/campingvogn	23	19	21	21	20	-5
- Antall busser	9	9	7	11	9	-18

TØI rapport 1045/2009

*Antall cruisepassasjerer i perioden 2005-2006 omfatter alle som har besøkt Oslo havn og/eller Bergen havn. Fra og med 2007 omfatter antall cruisepassasjerer alle som har besøkt en eller flere norske havner. Alle cruisepassasjerbesøk antas å ha foregått i sommersesongen.

5.1.2 Alle overnattingsgjester

Antallet overnattingsgjester som reiste ut via grenseovergangene på veg har økt jevnt siden 2003, og har nå passert en million, som vist i tabell 5.3. Nedgangen har først og fremst kommet for reisende med fly de siste to årene, etter en periode med betydelig vekst på flysiden i perioden 2004-2007.

Den sterkeste relative veksten (på 8 prosent) kom for reisende med ferje, som hadde en kraftig nedgang i 2008 på 16 prosent, slik at antallet overnattingsgjester som kom med ferje nå er tilbake på nær 2006-nivå. Reisende med tog og rutebuss har vært relativt stabilt de siste fire årene med rundt 50 000 overnattingsgjester.

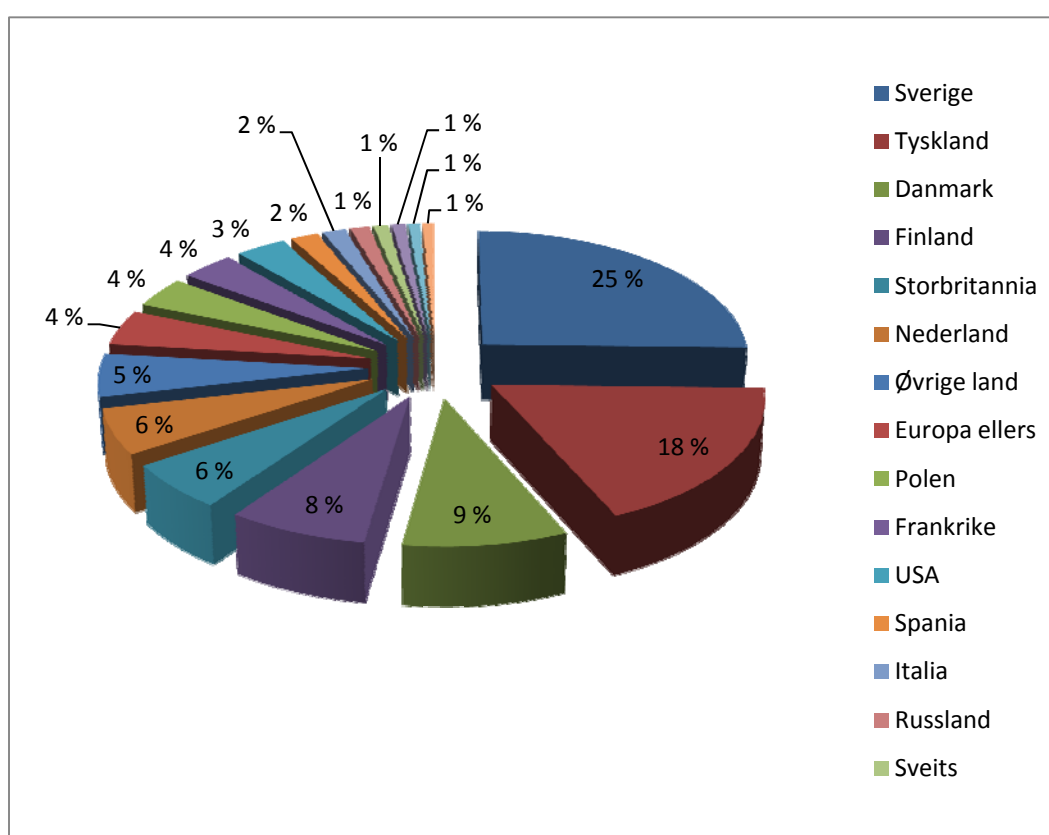
Svenske (25,3 prosent) og tyske (18,0 prosent) gjester står for en betydelig andel av det totale antallet utenlandske overnattingsgjester i Norge om sommeren, som vist i figur 5.1.

Tabell 5.3: Utenlandske overnattingsgjester i Norge sommersesongene 2004-2009 etter transportmiddel ved utreise. Enhet = 1000.

Table 5.3: Foreign overnight stays in Norway, summer seasons 2004-2009, by transport mode upon departure (in thousands).

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Endring i % 2008-2009
I alt	2 147	2 260	2 401	2 539	2 453	2 435	-1
Endring i % fra året før	9	5	6	6	-3	-1	
Veg	861	902	903	930	959	1 005	5
Ferge	430	432	469	513	430	464	8
Fly	795	877	980	1 049	1 016	914	-10
Tog og rutebuss	61	49	49	46	49	52	4

TØI rapport 1045/2009

TØI rapport 1045/2009

Figur 5.1: Utenlandske overnattingsgjester i Norge etter bostedsland sommersesongen 2009. Prosentandel.

Figure 5.1: Foreign overnight stays in Norway, summer season 2009, by country of residence (Percentage share).

Det er også overnattingsgjestene fra disse to landene som har hatt den største prosentvise veksten siden sommeren 2008, som det framgår av tabell 5.4. Spesielt har svenske gjester bidratt med sterk vekst (på hele 17 prosent) fra sommeren 2008 til sommeren 2009. Det kan ha bakgrunn i at antall sonderingsreiser for senere arbeidssøking eller besøk hos svenske slekt og venner som arbeider i Norge kan ha økt den siste tiden. Den kraftige nedgangen i antall polske

overnattingsgjester (24 prosent) har trolig sammenheng med at mange polske (gjeste-) arbeidere har reist hjem, noe som kan ha påvirket antall polske slekt- og vennebesøk og sonderingsreiser. Antall overnattingsgjester fra Storbritannia hadde en betydelig tilbakegang både i 2008 og i 2009. En årsak kan være at samtlige fergeruter mellom Norge og Storbritannia har blitt lagt ned de siste par årene, i tillegg til en generell etterspørselsnedgang som følge av finanskrisen. Nedgangen fra USA og Japan er også tydelig, og har også sannsynligvis sammenheng med finanskrisen i løpet av 2008 og 2009.

Tabell 5.4: Utenlandske overnattingsgjester i Norge etter bostedsland sommersesongene 2005-2009. Enhet = 1000.

Table 5.4: Foreign overnight stays in Norway, summer seasons 2005-2009, by country of residence (in thousands).

	2005	2006	2007	2008	2009	Endring i % 2008-2009
I alt	2 260	2 401	2 539	2 453	2 435	-1
Sverige	451	486	496	527	618	17
Danmark	238	226	232	217	216	-1
Finland	198	183	196	199	185	-7
Storbritannia	154	195	193	165	143	-14
Nederland	126	123	146	142	139	-2
Belgia	29	27	27	25	22	-10
Frankrike	87	90	96	89	87	-2
Tyskland	451	460	476	432	439	2
Italia	46	45	46	38	37	-3
Sveits	34	33	32	24	24	1
Østerrike	19	16	21	20	19	-5
Spania	38	43	52	46	44	-4
Polen*		59	81	123	93	-25
Russland	16	27	25	33	31	-6
Europa ellers	153	133	131	144	108	-25
USA	106	120	131	90	81	-10
Japan	34	29	24	22	18	-19
Øvrige land	80	106	134	117	131	12

TØI rapport 1045/2009

*Polen er regnet med under Europa ellers i 2005

Tabell 5.5 viser at gjennomsnittlig oppholdstid for utenlandske overnattingsgjester har gått litt ned fra sommeren 2008, og var sommeren 2009 på litt over en uke. Forretningsreisende var her litt lenger sommeren 2009 enn året før, nesten 6 dager i gjennomsnitt totalt, mens feriereisende kortet litt ned på oppholdet fra 8,3 til 8,0 dager.

For de reisende som bruker grenseovergangene på veg eller kommer med tog eller buss, er det ikke så markant forskjell på oppholdstiden for ferie- og forretningsreisende. For reisende med ferje og fly er forskjellen større, idet disse feriegjestene var her 2-4 dager lenger i gjennomsnitt enn de som besøkte Norge på forretningsreise sommeren 2009.

Tabell 5.5: Gjennomsnittlig antall gjestedøgn i Norge per person. Utenlandske ferie- og forretningsreisende etter transportmiddel ved utreise. Sommersesongen 2009.

Table 5.5: Average number of guest nights in Norway per person, summer season 2009, by mode of transport upon departure. Foreign business and holiday travellers.

	I alt	Endring i % 2008-2009	Veg	Ferge	Fly	Tog/Rutebuss
Overnattingsgjester	7,6	-3	5,5	10,8	8,3	6,6
-- På tjenestereise	5,9	2	4,6	8,4	6,0	6,8
-- På feriereise	8,0	-4	5,6	11,0	9,5	6,5

TØI rapport 1045/2009

De utenlandske overnattingsgjesterne som reiste ut fra Norge med ferge hadde lengst oppholdstid, og var her omtrent 11 netter i gjennomsnitt. Reisende på veg eller med tog og rutebuss var her betydelig kortere i gjennomsnitt enn ferge- og flyreisende. Det har sammenheng med at en stor andel av dem som kom via veg, tog eller buss er svensker og finner, som gjennomgående har opphold av kortere varighet enn turister fra andre land.

Tabell 5.6: Utenlandske gjestedøgn i Norge. Gjennomsnittlig antall gjestedøgn per reisende og gjestedøgn etter transportmiddel ved utreise sommersesongene 2004–2009. Enhet = 1000.

Table 5.6: Foreign guest nights in Norway, average number of guest nights per traveller, and guest-nights by mode of transport upon departure, summer seasons 2004- 2009 (thousands).

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Endring i % 2008-2009
I alt	17 035	17 449	18 388	19 728	18 943	18 495	-2
Gj. snittlig antall døgn	8,0	7,7	7,7	7,8	7,8	7,6	-3
Veg	5 501	5 348	4 974	5 485	5 707	5 537	-3
Ferge	4 611	4 726	5 038	5 341	4 585	5 028	10
Fly	6 529	7 055	8 047	8 595	8 313	7 595	-9
Tog og rutebuss	394	320	329	307	338	335	-1

TØI rapport 1045/2009

Nedgangen i antall gjestedøgn i sommersesongen har vært merkbar de siste par årene (tabell 5.6), men den har kanskje ikke vært så sterk som man kunne forvente gitt den økonomiske situasjonen i våre viktigste utenlandsmarkeder i 2008 og 2009. I forhold til toppåret 2007, ligger antall gjestedøgn i 2009 ca 6 prosent lavere, men er fortsatt over nivået for 2006. Nedgangen er mest markant for flyreisende, mens for fergereisende har tallene tatt seg opp etter en tydelig knekk i 2008. Veksten i sommersesongen kan ha sammenheng med at det er satt i drift flere nye og raske ferger mellom Norge og Danmark. For de som reiste ut av Norge via veg, buss eller tog er nedgangen moderat. Antall gjestedøgn tilbrakt i Norge per besøk har også gått litt ned i gjennomsnitt i perioden fra 2004 til 2009.

Som tabell 5.7 viser, er det ganske store forskjeller i gjennomsnittlig antall gjestedøgn per besøk for de ulike nasjonalitetene som var i Norge sommeren 2009. Amerikanske, polske og tyske gjester oppholdt seg i gjennomsnitt lengst i Norge per person per besøk, 10-11 døgn. De fleste nasjonalitetene hadde en

oppholdstid på 8-10 dager sommeren 2009. Unntaket er svenskene og finnene, som har en oppholdstid på rundt 4 døgn i gjennomsnitt.

Tabell 5.7: Utenlandske gjestedøgn i Norge etter bostedsland sommersesongene 2006-2009 og etter transportmiddel ved utreise sommersesongen 2009. Enhet = 1000.

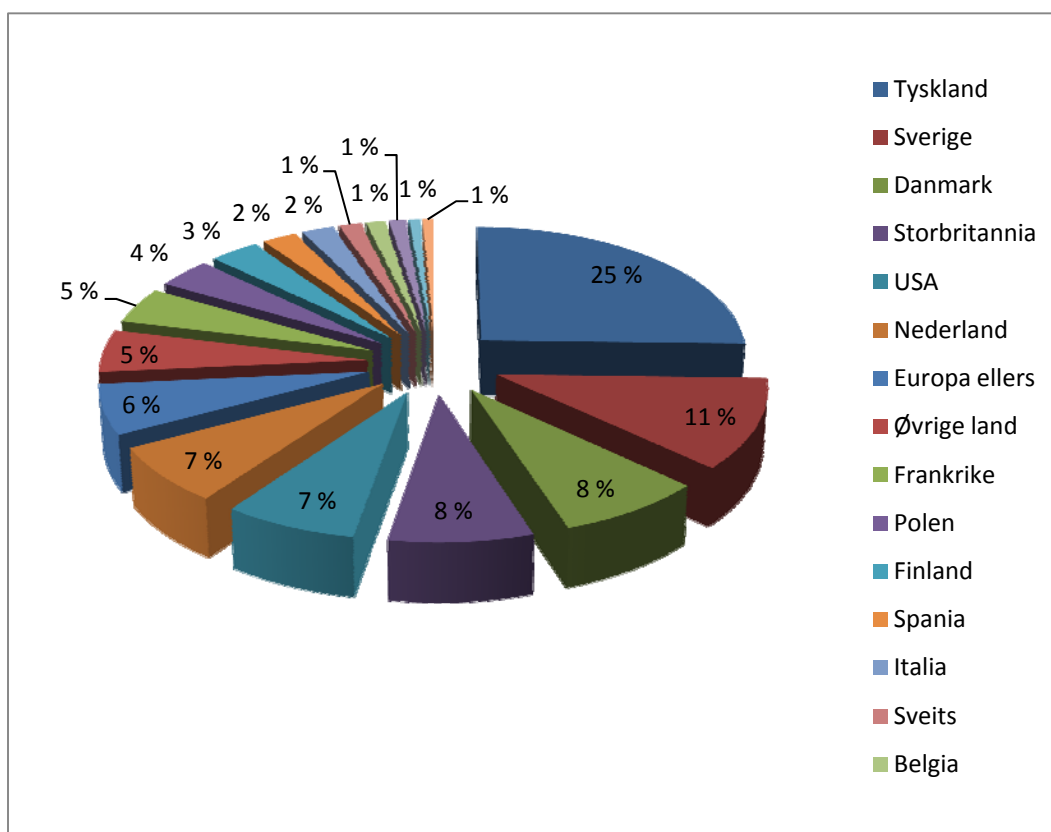
Table 5.7: Foreign guest nights in Norway by country of residence, summer seasons 2006–2009, and by mode of transport upon departure, summer season 2009 (thousands).

	2006	2007	2008	2009		2009				
				I alt	% endr. 2008-09	Gj. ant. døgn	Veg	Ferge	Fly	Tog/Rutebuss
I alt	18 388	19 727	18 943	18 495	-2	7,6	5 537	5 028	7 595	335
Sverige	2 100	2 165	2 387	2 658	11	4,3	1 919	75	518	146
Danmark	1 486	1 568	1 509	1 437	-5	6,7	331	682	415	9
Finland	607	690	731	716	-2	3,9	604	1	109	2
Storbritannia	1 440	1 333	1 163	1 007	-13	7,1	27	89	884	7
Nederland	1 324	1 492	1 570	1 379	-12	9,9	484	569	323	3
Belgia	233	250	227	212	-7	9,5	38	43	124	7
Frankrike	830	856	791	772	-2	8,9	197	24	543	8
Tyskland	4 673	4 838	4 386	4 382	0	10,0	982	2 554	824	22
Italia	390	392	307	306	0	8,4	90	14	191	11
Sveits	272	271	210	218	4	8,9	68	27	114	9
Østerrike	121	160	151	162	7	8,7	93	8	55	6
Spania	420	458	427	412	-4	9,3	46	2	360	4
Polen	683	908	1 263	1 006	-20	10,9	338	37	631	0
Russland	201	220	285	286	0	9,3	163	0	121	2
Europa ellers	1 153	1 258	1 294	1 257	-3	8,3	154	425	627	41
USA	1 339	1 451	1 013	901	-11	11,1	0	9	876	16
Japan	137	112	109	92	-16	5,2	0	0	89	3
Øvrige land	979	1 305	1 140	1 292	13	9,9	3	459	791	39

TØI rapport 1045/2009

For svenske og finske gjester er det klart flest gjestedøgn blant reisende som krysset grensen via vegovergangene. For danskene, tyskerne og nederlenderne er ferge den mest vanlige ankomstmåten. For de som kommer mer langveisfra (USA, Japan m. fl.), samt britiske reisende, er det fly som er helt dominerende, mens flyreisende spanjoler og polakker også generer relativt mange gjestedøgn i forhold til reisende med de andre transportmåtene.

Det er reisende fra Tyskland som tilbringer klart flest gjestedøgn i Norge av utenlandske gjester (figur 5.2 og tabell 5.7). Til tross for at de har færre ankomster enn svenskene (jfr. tabell 5.4 og figur 5.3), står tyske gjester for 25 prosent av gjestedøgnene i Norge, mens svenskene har 11 prosent. Til sammen har reisende fra de nordiske landene Sverige, Finland og Danmark (26 prosent) så vidt flere gjestedøgn til sammen enn tyskerne i Norge, men hele 42 prosent av ankomstene, se figur 5.3.

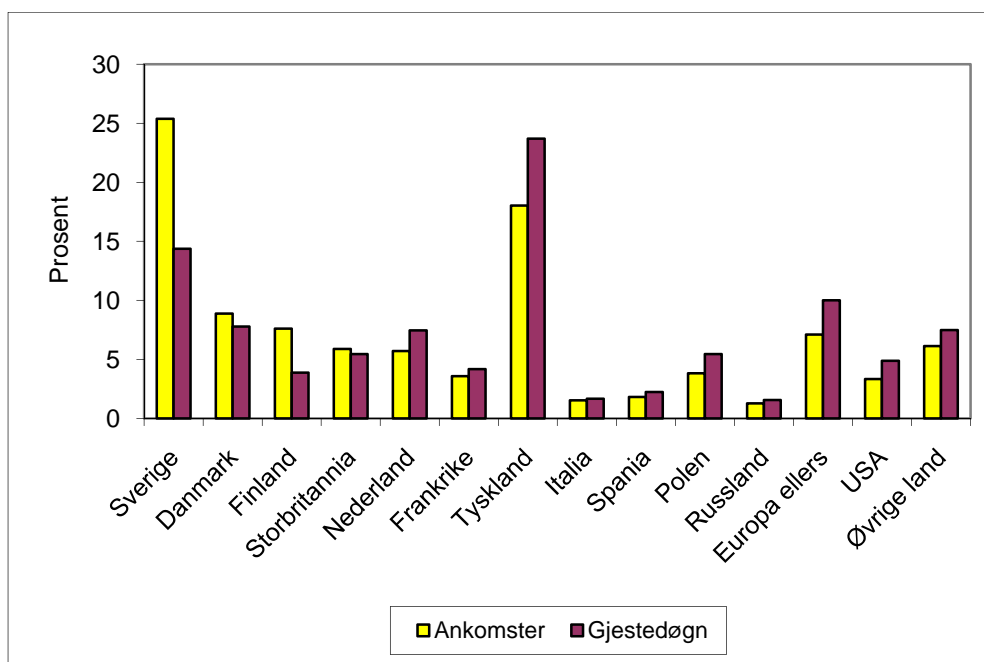
TØI rapport 1045/2009

Figur 5.2: Utenlandske gjestedøgn i Norge etter bostedsland. Sommersesongen 2009. Prosentandel.

Figure 5.2: Foreign guest nights in Norway by country of residence, summer season 2009 (share in per cent).

Fordelingen av gjestedøgn på overnattingsmåte har vært ganske stabil om sommeren i perioden 2007 til 2009, som vist i tabell 5.8. Overnatting hos slekt og venner utgjorde 22 prosent av gjestedøgnene sommeren 2009, mens 20 prosent av overnattingene skjedde på hotell. Andelen overnattinger på hotell gikk ned fra sommersesongen 2008 til sommeren 2009, mens en litt høyere andel overnattet på leid hytte i 2009 enn året før. Det kan ha sammenheng med at en del av de utenlandske gjestene trolig har valgt å benytte seg av litt rimeligere overnatting sommeren 2009.

En liten andel av overnattingene skjer på pensjonat/vandrerhjem eller lignende (4 prosent) og på Hurtigruten (3 prosent). Blant bil/fergereisende er camping- og hytteovernattinger mest vanlig, mens for reisende med fly er slekt og venner og hotell de mest valgte overnattingsformene, målt i andel gjestedøgn.

TØI rapport 1045/2009

Figur 5.3: Utenlandske ankomster (overnattingsgjester) og gjestedøgn i Norge etter bostedsland. Sommersesongen 2009. Prosent.

Figure 5.3: Foreign arrivals (overnight visitors) and guest nights in Norway by country of residence, summer season 2009 (per cent). (Arrivals left column, guest nights right.)

Tabell 5.8: Utenlandske gjestedøgn for alle gjester som reiser ut av Norge med bil, turbuss, tog/rutebuss og fly, etter overnattingsmåte. Sommersesongene 2007–2009. Prosent. N = antall gjestedøgn i tusen.

Table 5.8: Distribution of foreign guest nights for all guests departing Norway by car, coach, rail/bus or air, by type of accommodation, summer seasons 2007–2009, (per cent), (N=number of guest nights, in thousands).

	2007	2008	2009				
	I alt	I alt	I alt	Bil/ferge	Turbuss*	Tog/Rutebuss	Fly
I alt (N)	100 (19 728)	100 (19 204)	100 (18 495)	100 (9 700)	100 (865)	100 (335)	100 (7 595)
Hotell	22	22	20	15	90	14	27
Pensjonat, kro, vanderhjem etc.	5	4	4	2	0	9	6
Campinghytte på campingplass	8	7	7	11	9	3	2
Telt, bobil etc. på campingplass	12	14	14	22	0	7	2
Fri camping	5	6	6	10	0	8	1
Leid hytte	12	10	12	17	0	2	5
Egen eller lånt hytte	4	5	5	6	0	5	4
Slekt og venner	23	22	22	13	0	39	34
Hurtigruten**		3	3	1	0	3	6
Annet	9	7	7	3	1	10	13

TØI rapport 1045/2009

*Fordelingen på overnattingsmåte for bussturistene er usikker på grunn av få observasjoner

** "Hurtigruten" er regnet med under "annet" i 2007

5.2 Ferie- og fritidsreiser

I det følgende avsnittet presenteres oversikter for utlendinger som har vært på ferie- og fritidsreise i Norge i løpet av sommersesongen 2009. Med ferie- og fritidsreise menes en reise der hovedformålet er oppgitt å være besøk hos slekt og venner, shopping eller ren ferie- og fritidsreise.

Nesten to millioner utenlandske overnattingsgjester besøkte Norge på ferie sommeren 2009, som det fremgår av tabell 5.9. De utenlandske feriegjestene tilbrakte 15,8 millioner gjestedøgn i Norge, som er nesten 280 000 færre enn sommersesongen 2008, og nesten 1,5 millioner færre enn i toppåret 2007. Bortsett fra noe færre ankomster, kan nedgangen i gjestedøgn forklares ved litt kortere gjennomsnittlig oppholdstid enn i 2007 og 2008. Det kan ha sammenheng med høyere andel svenske gjester i 2009, som vanligvis har kortere oppholdstid enn andre utlendinger på ferie i Norge.

Tabell 5.9: Antall ankomster og gjestedøgn for utenlandske feriegjester med minst én overnatting i Norge sommersesongene 2007–2009 og fordelt etter transportmiddel ved utreise sommersesongen 2009. Enhet = 1000.

Table 5.9: Number of arrivals and guest nights for foreign holiday visitors with at least one overnight in Norway, summer seasons 2007–2009, and by mode of transport upon departure, summer season 2009 (in thousands).

	2007	2008	2009	Endring i % 2008-2009	2009			
					Veg	Ferge	Fly	Tog/ Rutebuss
Feriegjester som overnatter	2 085	1 960	1 983	1	914	432	593	43
Gjestedøgn	17 260	16 090	15 812	-2	5 119	4 759	5 653	281
Gj.snittlig antall døgn i Norge	8,3	8,2	8,0	-2	5,6	11,0	9,5	6,5

TØI rapport 1045/2009

Antall gjestedøgn for feriegjester som reiste ut med ferge er omtrent på samme nivå som i 2008, og for dem som reiste ut via grenseovergangene på veg er det beregnet om lag 190 000 færre gjestedøgn i 2009 enn sommersesongen året før. Mest markant er nedgangen for flyturister, som tilbrakte 580 000 færre gjestedøgn her i landet sommeren 2009 enn sommeren 2008. Den sterke veksten i flytrafikken de senere årene har bremsset opp siden 2007. Finanskrisen i 2008 og 2009 har ført til nedgang i trafikken, men etablering av flere nye lavkostruter mellom Norge og utlandet kan bidra til å motvirke denne trenden i fremtiden. For tog og rutebuss var det en svak oppgang på vel 14 000 gjestedøgn fra sommeren 2008 til sommeren 2009.

Oppholdstiden er lengst for de som reiser med ferge (11 døgn i gjennomsnitt), mens de gjestene som bruker fly er her nesten 10 dager i gjennomsnitt. Det er kun mindre endringer fra 2008 for fly- og fergeturistene (0,1 døgn) i gjennomsnittlig oppholdstid, mens de som reiste ut via vegovergangene var her 0,4 døgn kortere enn i 2008. Dette kan som nevnt skyldes flere svensker med kortere oppholdstid blant feriegjestene sommeren 2009 enn i de foregående årene.

Tabell 5.10 gir en oversikt over fordelingen av antall ankomster per bostedsland og reisemåte for utenlandske feriegjester som besøkte Norge i perioden 2006-

2009. Når det gjelder svenskene så har de passert tyskerne i antall ankomster de siste to årene i perioden, og representerte i 2008 og 2009 det største kildemarkedet for ferieturisme til Norge målt i ankomster i sommersesongen. Flere europeiske nasjonaliteter (turister fra Danmark, Tyskland, Nederland, Frankrike, Sveits, m. fl.) har igjen vekst i antall ankomster i 2009 etter at flere av disse hadde et markant fall i ankomster sommeren 2008. Polen, Belgia, USA og Japan og en del andre mindre kildemarkeder i Europa har færre turister i Norge sommeren 2009, men i forhold til totalt antall ankomster utgjør ikke færre turister fra disse markedene store negative utslag i totalstatistikken.

Tabell 5.10: Antall ankomster for utenlandske feriegjester med minst én overnatting i Norge etter bostedsland sommersesongene 2006–2009 og fordelt etter transportmiddel ved utreise sommersesongen 2009. Enhet = 1000.

Table 5.10: Foreign holiday travel in Norway by country of residence. Number of arrivals for overnight guests, summer seasons 2006–2009, and by mode of transport upon departure, summer season 2009 (in thousands).

	2006	2007	2008	2009	2009		
					Endring i % 2008–2009	Veg og ferge	Fly, tog og rutebuss
I alt	1 981	2 085	1 960	1 983	1	1 346	637
Sverige	387	392	400	482	20	427	55
Danmark	176	186	166	169	2	130	39
Finland	172	183	182	168	-8	158	10
Storbritannia	139	132	105	96	-9	12	84
Nederland	107	129	123	126	2	95	31
Belgia	22	20	18	16	-14	6	10
Frankrike	79	83	76	79	4	22	57
Tyskland	416	429	383	400	4	312	88
Italia	38	38	30	31	2	10	21
Sveits	29	28	20	21	4	9	12
Østerrike	14	18	16	16	-5	10	6
Spania	37	44	39	39	0	6	33
Polen	50	68	104	78	-25	47	31
Russland	25	22	23	22	-4	17	5
Europa ellers	102	99	116	75	-35	40	35
USA	94	102	67	61	-10	1	60
Japan	22	17	13	11	-14	0	11
Øvrige land	72	95	79	93	18	44	49

TØI rapport 1045/2009

Tabell 5.11 gir en oversikt over transportmåte etter bostedsland for feriegjestene. Mange av de svenske grensepasseringene skjer over Svinesund, som har hatt en betydelig trafikkvekst i 2009. Reise på veg og ferge til/fra Norge er også viktige reisemåter for tyske, danske, finske og nederlandske feriegjester, mens briter, amerikanere, japanere og andre med lang reiseveg fortrinnsvis velger fly.

Tabell 5.11: Antall gjestedøgn for utenlandske feriegjester med minst én overnatting i Norge etter bostedsland sommersesongene 2006–2009, og fordelt etter transportmiddel ved utreise sommersesongen 2009. Enhet = 1000.

Table 5.11: Foreign holiday travel in Norway by country of residence. Number of guest nights, summer seasons 2006–2009, and by mode of transport upon departure, summer season 2009 (in thousands).

	2006	2007	2008	2009	Endring i % 2008–2009	2009	
						Veg og ferge	Fly, tog og rutebuss
I alt	16 157	17 260	16 090	15 812	-2	9 878	5 934
Sverige	1 724	1 772	1 838	2 017	10	1 724	293
Danmark	1 250	1 359	1 248	1 244	0	937	307
Finland	556	622	667	650	-3	586	64
Storbritannia	1 212	1 083	865	777	-10	110	667
Nederland	1 228	1 393	1 466	1 302	-11	1 018	284
Belgia	214	230	206	190	-8	78	112
Frankrike	775	783	709	731	3	218	513
Tyskland	4 387	4 550	4 049	4 111	2	3 379	732
Italia	353	349	269	276	3	102	174
Sveits	252	252	193	204	6	93	174
Østerrike	114	148	136	148	9	100	48
Spania	391	396	363	353	-3	48	305
Polen	619	796	1 064	800	-25	356	444
Rusland	186	199	219	215	-2	114	101
Europa ellers	967	1 010	1 024	968	-5	564	404
USA	1 119	1 222	828	746	-10	9	737
Japan	98	74	67	57	-15	0	57
Øvrige land	712	1 022	881	1 023	16	442	581

TØI rapport 1045/2009

For utenlandske feriegjester har det vært en nedgang i antall gjestedøgn de siste to årene i perioden 2006–2009. Nivået på 15,8 millioner gjestedøgn er litt under nivået i 2006 etter en nedgang på 2 prosent fra 2008 til 2009 (tabell 5.10). Det høyeste antall svenske gjestedøgn noen gang (2,0 millioner) har bidratt til å bremse nedgangen en del, mens også antallet tyske gjestedøgn har økt igjen siden bunnoteringen i sommersesongen 2008.

Når det gjelder gjestedøgn for feriegjester som brukte veg eller ferge på utreisen, dominerer tyskere og svensker. Amerikanere, tyskere, briter og franskmenn genererer mange gjestedøgn blant dem som reiser med fly (eller tog/buss). Nedgangen fra 2008 i antall gjestedøgn for ferge og reisende på veg er på vel 100 000, mens nedgangen for fly (eller tog og buss), er over fem ganger så stor (570 000 gjestedøgn).

Av de om lag 16 millioner gjestedøgn som ble tilbrakt på ferie i Norge av utenlandske gjester utgjorde overnattinger hos slekt og venner 3,7 millioner gjestedøgn. Overnattinger på hotell og pensjonat og liknende stod for nesten like mange gjestedøgn (3,5 millioner). Campingplass og campinghytte var også på nivå med slekts- og vennebesøk (3,7 millioner gjestedøgn). Som oversikten i tabell 5.12 viser, var fordelingen på overnatningsformer ganske stabil i perioden

2006-2009, mens det i det siste året kan observeres en liten nedgang i andelen gjestedøgn som skjer på hotell.

Tabell 5.12: Andel utenlandske gjestedøgn for alle feriegjester etter overnattingsmåte. Sommersesongene 2006-2009. Prosent. N =Antall gjestedøgn, sommersesongen 2009 (enhet=1000).

Table 5.12: Foreign holiday travel in Norway in number of guest nights by accommodation type, summer seasons 2006–2009 (per cent). N=Number of guest nights in thousands, summer season 2009.

	2006	2007	2008	2009	Antall gjestedøgn 2009 (N)
I alt	100	100	100	100	15 812
Hotell	24	20	20	18	2 862
Pensjonat og lignende*		4	3	4	612
Campinghytte	19	8	8	8	1 250
Telt, bobil, campingvogn på campingplass*		14	16	15	2 405
Fri camping	6	5	7	7	1 148
Leid hytte	16	13	12	12	1 925
Egen eller lånt hytte	4	4	5	6	852
Slekt og venner	25	25	23	23	3 665
Hurtigruten**			3	3	528
Annet	6	7	3	4	565

TØI rapport 1045/2009

* "Pensjonat og lignende" ble regnet med under "Hotell" i 2006, og all camping på campingplass ble regnet under ett i det samme året.

** "Hurtigruten" er regnet med under "Annet" i 2006-2007

For briter, amerikanere og svensker er overnatting hos slekt og venner det mest vanlige målt i andel gjestedøgn, og for de to førstnevnte nasjonalitetene utgjør slik overnatting over halvparten av gjestedøgnene (tabell 5.13). Over en tredel av de tyske gjestedøgnene kom i form av overnattinger på leid hytte, mens nederlenderne tenderer til å overnatte mest på camping (-plass/hytte). Danskene overnatter i liten grad på hotell, og foretrekker hytteovernatting, mens amerikanerne tilbringer 22 prosent av gjestedøgnene på hotell og marginalt av dem i hytte. Det er altså ganske store variasjoner i valg av overnattingsform for de ulike nasjonalitetene, men fordelingen på overnattingsformer er ganske stabil over tid for de fleste nasjonalitetene.

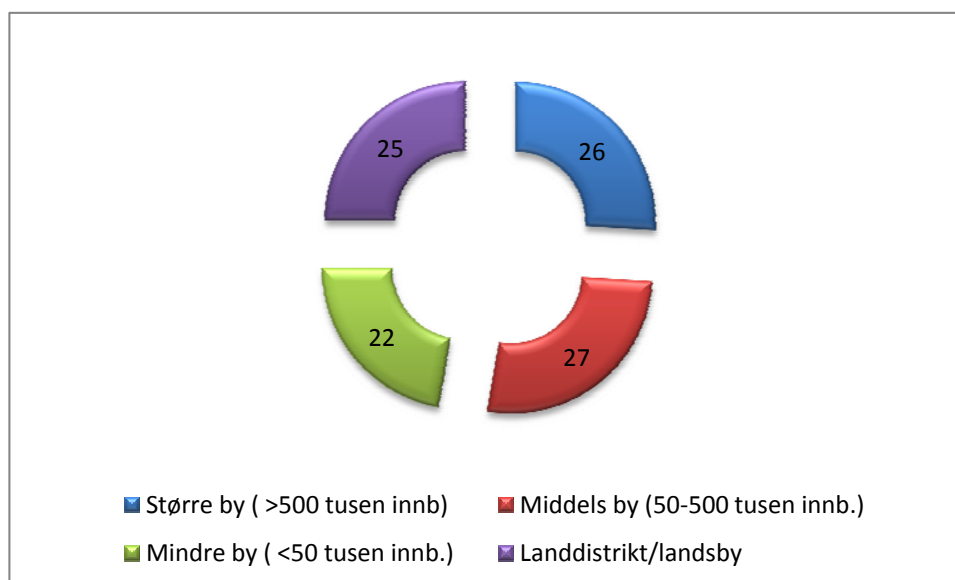
Tabell 5.13: Andel utenlandske gjestedøgn etter overnattingsmåte for feriegjester fra noen utvalgte bostedsland. Inkluderer ikke gjester som reiser ut i turbuss. Sommersesongen 2009. Prosent. N = antall respondenter

Table 5.13: Foreign holiday travel in Norway by accommodation type and country of residence, not including travel by coach. Distribution of foreign guest nights summer season 2009 (per cent). N = number of respondents.

	Sverige	Danmark	Stor- britannia	Nederland	Tyskland	USA
I alt	100	100	100	100	100	100
(N= antall respondenter)	(573)	(408)	(247)	(555)	(1 471)	(187)
Hotell	15	6	10	14	7	22
Pensjonat, kro, vandrerhjem etc.	4	4	4	2	3	4
Campinghytte på campingplass	6	10	2	12	7	2
Telt, bobil etc. på campingplass	6	9	2	28	19	1
Fri camping	5	4	2	6	7	0
Leid hytte	9	22	4	19	35	2
Egen eller lånt hytte	10	11	9	2	6	4
Slekt og venner	39	26	53	13	10	59
Hurtigruten	2	6	7	0	4	2
Annet	4	2	7	4	2	4
Gj.snittlig antall gjestedøgn	5	8	10	12	13	12

TØI rapport 1045/2009

Figur 5.4 viser at de utenlandske feriegjestene som besøkte Norge sommeren 2009 kommer fra steder med ganske ulik urbaniseringsgrad, men at type bosted er ganske jevnt fordelt mellom bostedskategoriene vist i figur 5.4.

TØI rapport 1045/2009

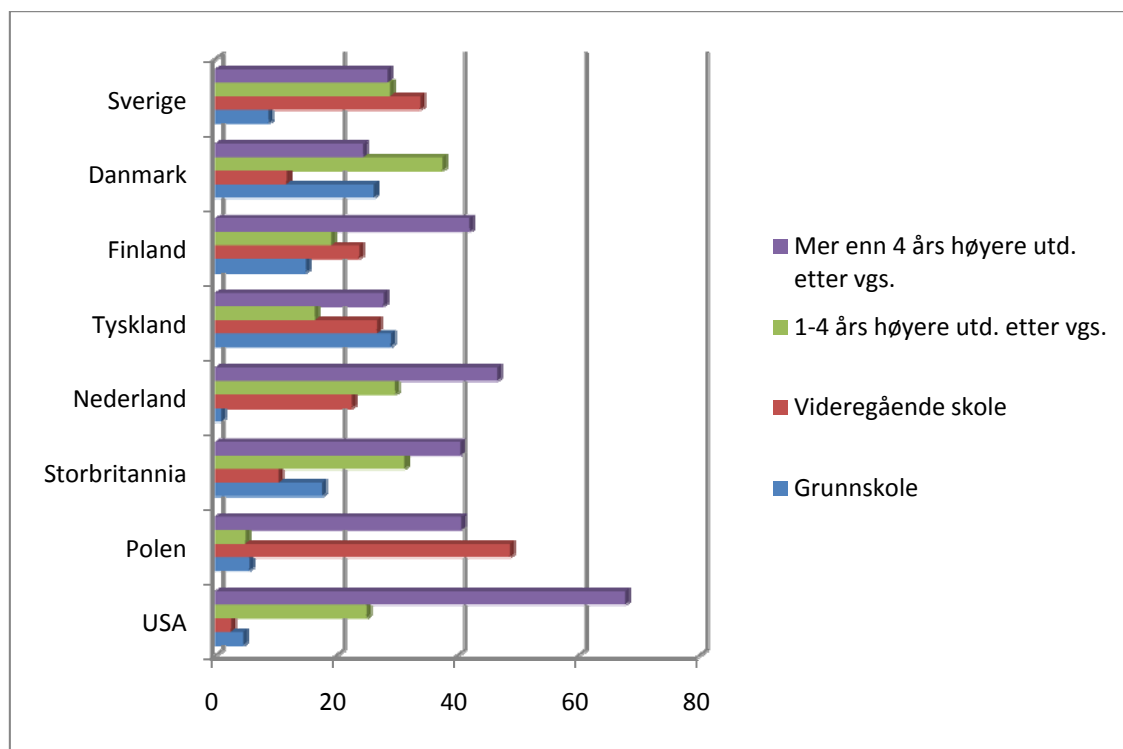
Figur 5.4: Type bosted for feriegjester med minst en overnatting i Norge. Sommersesongen 2009. Prosent

Figure 5.4: Place of residence for foreign overnight holiday visitors in Norway. Summer season 2009 (per cent). (Bigger city to rural area, clockwise order)

Litt flere (27 prosent) kommer fra en middels by (i europeisk målestokk) med mellom 50 000 til 500 000 innbyggere enn fra en større by med mer enn en halv million innbyggere (26 prosent). En firedel av gjestene kommer fra et landdistrikt eller en landsby, mens ”minoriteten” (22 prosent) bor i en mindre by med færre enn 50 000 innbyggere. I forhold til norsk målestokk kan man si at majoriteten av de utenlandske feriegjestene kommer fra relativt store byer.

Utdanningsbakgrunnen til de utenlandske gjestene som besøkte Norge på ferie sommersesongen 2009 varierer en del med bostedsland. Den øverste søylen for hvert land i figur 5.5 viser den andelen av gjestene som har oppgitt at de har en utdanningsbakgrunn med 4 års høyere utdanning etter videregående skole (fortrinnsvis universitet eller høyskole), mens den nederste viser andelen som har grunnskole som høyeste nivå.

De svenske og tyske ferierende har ganske blandet bakgrunn mht. utdanningsnivå. Omtrent en av fire (28 prosent) har høyere utdanning, mens henholdsvis 27 og 34 prosent har videregående som høyeste nivå. Danske og tyske gjester har relativt høy andel med grunnskole som utdanningsbakgrunn. De amerikanske gjestene er de som har klart størst andel med høyt utdanningsnivå, hvorav to av tre (68 prosent) har 4-års høyere utdanning eller mer, og svært liten andel som har grunnskole eller videregående skole som høyeste nivå. Blant nederlendere, briter, finner og polakker som besøkte Norge sommeren 2009 er det over 40 prosent som har minst fire års utdanning ut over videregående nivå.

TØI rapport 1045/2009

Figur 5.5: Utdanningsbakgrunn for feriegjester med minst en overnatting i Norge for ulike bostedsland. Sommersesongen 2009. Prosent

Figure 5.5: Educational background of foreign overnight holiday visitors in Norway by country of residence. Summer season 2009 (per cent) (Upper column: primary/secondary school; lower column: 4 years of more of higher education.)

For de åtte nasjonalitetene vist i figur 5.5 er gjennomsnittsandelen med fire år eller mer med høyere utdanning 40 prosent, og for alle land i undersøkelsen er gjennomsnittet 39 prosent. Kun en firedel (26 prosent) av de utenlandske gjestene oppgir å ha grunnskole eller videregående som høyeste nivå. Ut fra dette kan det sies at de utenlandske feriegjestene som besøkte Norge sommeren 2009 har et relativt høyt utdanningsnivå.

5.3 Forretnings- og tjenestereiser

I det følgende presenteres tabelloversikter for utlendinger som har vært på forretningsreise i Norge i løpet av sommeren 2009. Disse tabellene gjelder kun utenlandske forretningsreisende som har hatt minst en overnatting i Norge.

Tabell 5.14: Utenlandske forretningsreisende med minst én overnatting i Norge etter transportmiddel ved utreise fra Norge. Sommersesongen 2009. Enhet = 1000 for antall ankomster og gjestedøgn.

Table 5.14: Foreign business travellers with at least one overnight stay in Norway, by mode of transport upon departure from Norway, summer season 2009 (in thousands for number of arrivals and guest nights).

	I alt	Veg	Ferge	Fly	Tog/Rutebuss
Forretningsreisende som overnatter	452	91	32	321	8
Gjestedøgn	2 683	418	269	1 942	54
Gjennomsnittlig antall døgn i Norge	5,9	4,6	8,4	6,0	6,8

TØI rapport 1045/2009

Omtrent 452 000 yrkes- og forretningsreisende tilbrakte minst en overnatting i Norge sommeren 2009, som presentert i tabell 5.14. Det er 42 000 (9 prosent) færre enn i 2008, og det er forretningssegmentet som har hatt størst nedgang siden 2008. Det resulterte i ca 170 000 (6 prosent) færre gjestedøgn i 2009 enn i sommersesongen 2008. Gjennomsnittlig oppholdstid for yrkes- og forretningsreisende er nesten 6 døgn.

Langt de fleste gjestedøgnene (72 prosent) relaterer seg til forretningsreiser med fly. Dette utgjør nær 2 millioner av de 2,7 millioner gjestedøgnene. Kun to prosent kommer fra reisende med tog eller buss.

Antall svenske ankomster og gjestedøgn har økt betydelig i perioden 2007-2009, noe som vises ganske klart i tabell 5.15. Mest merkbart er veksten i antall gjestedøgn (260 000) fra 2007 til 2009, og svenske forretningsreisende utgjorde omtrent én av fire utenlandske forretningsreisende i sommersesongen 2009. Det kan være at en del av disse besøkene skjedde i forbindelse med sonderingsreiser for arbeidssøking eller etablering av arbeidsvirksomhet i Norge, og dermed ikke er å regne som "tradisjonelle" forretningsreiser.

I antall utgjorde dansker, finner, tyskere og briter om lag en tredel av de forretningsreisende som besøkte Norge sommeren 2009, og disse stod for nesten 30 prosent av gjestedøgnene. Bortsett fra svenskene, er det bare Polen og enkelte

andre europeiske markeder som har hatt vekst i antall forretningsgjestedøgn i alle de tre årene i perioden.

Tabell 5.15: Utenlandsk forretningstrafikk i Norge etter bostedsland. Antall ankomster og antall gjestedøgn for overnattingsgjester. Sommersesongene 2007, 2008 og 2009. Enhet = 1000.

Table 5.15: Foreign business travel in Norway, by country of residence. Arrivals and guest nights for overnight guests summer seasons 2007, 2008 and 2009 (in thousands).

	Antall ankomster				Antall gjestedøgn			
	2007	2008	2009	Endring i prosent 2008-2009	2007	2008	2009	Endring i prosent 2008-2009
I alt	454	494	452	-8	2 468	2 853	2 683	-6
Sverige	104	127	136	7	393	549	653	19
Danmark	46	51	46	-10	209	261	204	-22
Finland	13	17	17	4	68	64	66	3
Storbritannia	61	60	47	-22	250	298	230	-23
Nederland	18	18	13	-27	99	104	77	-26
Frankrike	13	13	8	-37	73	82	41	-50
Tyskland	48	49	39	-20	288	337	272	-19
Italia	8	8	6	-23	43	38	30	-21
Polen	14	19	15	-21	112	199	206	4
Europa ellers	54	63	60	-5	383	435	442	2
USA	29	23	20	-12	229	185	157	-15
Øvrige land	46	46	45	-2	321	301	305	1

TØI rapport 1045/2009

Hotellovernattinger er fortsatt den dominerende form for overnatting for forretningsreisende til Norge (tabell 5.16) i sommersesongen, men denne andelen har falt de siste to årene i perioden 2006-2009.

Det ser ut til at noen av disse "tapte hotellovernattingene" i stedet finner sted i hytte eller fritidsbolig, som kan være et mer økonomisk overnattingsalternativ. Camping og overnatting hos slekt og venner er mindre brukt som overnattingsform for forretningsreisende fra utlandet. Den høye andelen "annet" er trolig for en stor del overnattingsmuligheter som arbeidsgiver eller forretningspartner stiller til disposisjon for ansatte og gjester.

Tabell 5.16: Andel utenlandske gjestedøgn for alle forretnings- og tjenestereisende etter overnattingsmåte. Sommersesongene 2006-2009. Prosent. n = antall respondenter

Table 5.16: Distribution of foreign guest nights for business travellers by accommodation type, summer seasons 2006-2009 (per cent). n = number of respondents

	2006	2007	2008	2009
I alt	100	100	100	100
(n)	(635)	(1 249)	(1 335)	(814)
Hotell, pensjonat o.l.	43	43	38	36
Camping (inkl. fricamping)	8	8	9	9
Leid, lånt eller egen hytte	11	9	12	15
Slekt og venner	13	10	14	13
Annet	25	30	27	27

TØI rapport 1045/2009

Referanser

- Haukeland, Jan Vidar og Arne Rideng, 2007. *Utenlandske skiturister i Norge 2007*. TØI rapport 918/2007. Oslo: Transportøkonomisk institutt.
- Rideng, Arne og Berit Grue, 2008. *Gjesteundersøkelsen 2008*. TØI rapport 995/2008. Oslo: Transportøkonomisk institutt.
- Salant, Priscilla og Don A. Dillman, 1994. *How to conduct your own survey*. New York: Wiley.
- United Nations World Tourism Organisation, 1994. *Recommendations on tourism statistics*. New York, United Nations, Publication. *ST7ESA/STAT/SER/M/83*.

Besøks- og postadresse:

Transportøkonomisk institutt
Gaustadalléen 21
NO 0349 Oslo

Telefon: 22 57 38 00
Telefaks: 22 60 92 00
E-post: toi@toi.no

www.toi.no

**Transportøkonomisk institutt
Stiftelsen Norsk senter for samferdselsforskning**

- utfører forskning til nytte for samfunn og næringsliv
- har rundt 70 forskere med høy, flerfaglig samferdselskompetanse samarbeider med en rekke samfunnsinstitusjoner, forsknings- og undervisningssteder i Norge og i utlandet
- gjennomfører forsknings- og utredningsoppdrag av høy kvalitet innen områder som trafikk sikkerhet, kollektivtransport, miljø, reisevaner, reiseliv, planlegging, beslutningsprosesser, transportøkonomi og næringslivets transporter
- driver aktiv forskningsformidling gjennom TØI-rapporter, Internett, tidsskriftet Samferdsel og andre nasjonale og internasjonale tidsskrifter
- deltar i CIENS, Forskningscenter for miljø og samfunn, i Forskningsparken nær Universitetet i Oslo